

Posta postala
 gyűjtője in unum.
 No. 224718/929.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Cím: Obi, Str. Buzova 1. P. P.

18. Telefon: 8-31. Előfizetési árak:
 Havonta 110, negyedévre 330, fél-
 évre 690, évről-évre 1200 lej. Külföldi-
 árak: Havonta 2, negyedévre 6, fél-
 évre 12, évről-évre 20 dollar. Hirdet-
 ések díjazásának szabályai az „UJ KELET”
 az ország és nemzetiség egyetemes politikai lapjának
 cikkének utányomását csak a szerkesztőség
 rendelkezésével engedjük meg.

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI LAP

Ara 5 lej

Kedd, 1937. január 19.

5697. EV. XX. ÉVF.
 SEBATH 7. 14. SZÁM

A főmufti hazudozása

Öszintén szólva, többet vártunk a főmuftitól. Azóta, hogy utoljára járt Palesztinában angol vizsgálóbizottság, állítólag, megtanultak politizálni a palesztinai arabok és sokan mondják — nem egészen alaptalanul, — hogy a zsidóktól tanultak.

A főmufti a királyi bizottság előtt tett vallomásával súlyosan rácafolt erre a feltevésre. Az arab politika tudománya még ma is a nyers erószak és a szemérmelen hazudozás.

Ezért nem is lehet csodálkozni azon, hogy a zsidó tanuk méltóságteljes felvonulása után vonakodtak a királyi bizottság elé járulni.

Weizmann és a többi zsidó tanuk súlyos érveire a főmuftinak nem volt más válasza, mint a régi, alaposan elhasznált és elkopott dajkamese az zsidók azon szándékáról, hogy ledöntsék az Omar-mecsetet és helyére felépítsék a szentélyt.

1929-ben is ezzel a rémmesével vitte véres táncba az arab tömegeket a főmufti és most is ezzel hozakodott elő a királyi bizottságnál.

Hogy a tudatlan, naiv arab tömegeknek beszélni a zsidó összeesküvésről — még megértjük; ez a tömeg még elhiszi a mufti hazudozásait, annak ellenére, hogy már 1929-ben megígérte, hogy a zsidók felgyújtják az Omar-mecsetet és az Omar-mecset még mindig a helyén áll és tündököl az arabok szeme láttára.

De hogy a királyi bizottságot is ezzel traktálta a palesztinai arabok politikájának nagy mestere, — enyhén szólva, csodálatos és meglepő. Egy pillanattal is gondolta vajjon a főmufti, hogy azok az arabok, akik a királyi bizottságban ülnek, — elhiszik egyetlen szavát is, amit a zsidók „összeesküvésről” mond?

Ha az érvek és az igazság önmagukban el nem tudják a harcot, amely a királyi bizottság előtt folyik, — megsemmisítő zsidó győzelmet könyvelhetnének már el. De mi jól tudjuk, hogy nem az érvek játszóka a legfontosabb szerepet ebben az erőjátékban. A jó érvek nem sokat használnak, de a rosszak ártanak. És ez nemcsak a zsidóakra, hanem az arabokra is vonatkozik. A főmufti vallomása, — mely kitinos dadogás volt a zsidó tanuk nyílt és határozott beszédével szemben, — nem emelhetette a Peel-bizottság rokonszenvét az arabok „igazsága” irányában, hanem csak arra volt alkalmas, hogy megtépázza azt a szimpátiát, amelyet „hivatalból” hozott magával az araboknak ez a bizottság...

Mechel Wiedez felteszi a kérdést

A román lapban, a többi munkatársak romános nevel mellett zsidó hangzású névre bukkantunk.

Mihail Wiedez, a Curentul munkatársa, a kitérni szándékozó 200 bucaresti zsidóról ír. Wiedez? És Mihail? Ismerős csengésű név. Már találkoztunk ezzel az Uj Kelet hasábjain. Eredetileg úgy hangzott, hogy Mechel Wiedez. Zsidó rabbinövendék volt. Sőt, már reményel voltak rá, hogy örökül kapja az egyik transzilvániai rabbinusi stallumot.

Mechel Wiedez azonban áttért a görög keleti vallásra. Most keresztény és mint már megírtuk, egyik közvetítője a nagy port felvert kikeresztelkedési mozgalomnak, amelyből egyelőre csak a por van meg, a mozgalom állítólag megakadt.

Erről a dolgról „értekeznek” Mechel Wiedez. A görögkeleti egyház és a román nép szempontjából.

„Be kell-e fogadni ezeket a zsidókat az Egyházba?” — kérdi.

„Milyenek lesznek a román néphez való viszonyuk nemzeti szempontból?”
 Így írja Mechel Wiedez. Többször is, mint aki már az uralkodó néphez tartozik, úgy kérdi ezt, hogy „mi”. Hogy „befogadjuk-e?”

Be kell vallanunk, édeskeveset érdekel bennünket, hogy mi ebben a kérdésben a hit- és népegyesület Mechel Wiedeznek, a kis keleteurópai jesuvabócherből zsidóterítő misszionáriussá vált „hírlapírónak” a véleménye.

De eszünkbe jut a történet a tulzsufolt villamosról, amelyre fel akar kapaszkodni még egy ember. Az utasok gondolkoznak

A spanyol kormány-csapatok visszafoglalták az egyetemi várost?

A szovjetkormány csatlakozik az önkéntes-toborzás beállításához, de az ellenőrzés azonnali bevezetését követeli

Párizsi jelentés szerint a francia kormány megadta válaszáat az angol jegyzékre. Közölte, hogy elfogadja a javaslatokat, de kéri, hogy a többi érdekelt kormány is alkalmazzon hasonló intézkedéseket és utólagosan állapíthassanak meg hatékony ellenőrzési tervet, mely hivatva legyen megszüntetni a fegyverszállításokat Spanyolországba.

Egyidejűleg a Havas jelenti, hogy a reggeli lapok tovább foglalkoznak a spanyol benemavatozás problémájával. A Petit Parisien biztos forrásból úgy értesül, hogy a moszkvai kormány hosszabb habozás után most már szilárdan ki akar tartani a spanyol benemavatozásban tanúsított angol-francia politika mellett. A l'Ami du Peuple tudni véli, hogy az angol jegyzékre adandó olasz és német válasz nem lesz egyszerűen igenlő, hanem inkább köntörfalazó jellegű. A lap azt hiszi, hogy

a német sajtó folytatni fogja franciellenes támadásait, hogy a „perignani szovjet köztársaság” ürügye alatt annyira megalázó ellenőrzést kérhessen a francia határ mentén, amit Franciaország nem fogadhatna el és ráháritanak a balsiker felletti felelősséget, ami Angliát elkedvetlennitené.

Párizs, január 18. (Rador.) Pietri volt tengerészeti miniszter kijelentette az Echo de Paris-nak, hogy helyesnek tartaná a közvetlen francia-német tárgyalásokat, melyek hivatva lennének megoldást keresni minden olyan kérdésben, melyek elválaszthatják a két államot. Híve a fegyverkezések korlátozásának, természetesen Németországgal egyetértésben, de kategorikusan elutasítja a francia gyarmati terület egyetlen darabkájára átengedésének szóba hozását is.

Moszkva válasza

Moszkva, január 18. (Rador.) Litwinov külügyi népbiztos január 15-én jegyzékét intézett Lord Chilston moszkvai angol nagykövethöz, amelyben válaszol a Brit kormány január 9-i átiratára, mely a spanyol önkéntestoborzási tilalom keresztülvitelére vonatkozó egyezmény kötésére vonatkozik. Az orosz jegyzék emlékeztet arra, milyen magatartást tanusit a szovjet kormány a spanyol benemavatozás kérdésében és hogy mindig hangoztatta az önkéntestoborzási tilalom életbeléptetésének szükségességét, szigorú ellenőrzés bevezetése mellett. Tekintettel arra, hogy a spanyol zendülők képvisellete nem adta meg hozzájárulását az említett ellenőrzési tervekhez, még a hadianyagszállítást illetőleg sem, a szovjetkormány javasolja, vezessék be az ellenőrzést, még a hozzájárulás nélkül is olyan formában, hogy a londoni bizottságban képviselt államok tengerészeti uton tegyenek megfelelő lépéseket. Tekintettel továbbá arra, hogy az egyezmény megkötése eltarthat még 10 napig is, az orosz kormány javasolja, hogy az egyezmény résztvevői bízzák meg azonnali spanyolországi ügynökeiket és hajóikat az önkéntesek és katonai csapatok érkezésének ellenőrzésére. A szovjet kormány azonban nem találja helyesnek, hogy egyoldalú lépésekkel kösse le magát.

A Reuter újabb jelentése szerint az angol jegyzékre adott szovjetválaszt Londonban kielégítőnek tartják, mint azt várni is lehetett a jelen körülmények között. Újabb madridi jelentés szerint Ueseránál tegnap délután 4 óraker harc kezdődött, amely általános jelleget öltött és késő este még nagyban folyt.

A kormánymilícia vasárnap reggel levegőbe röpítette az egyetemi vár kórház-épületének jobb szárnyát. Elpusztult az épület lépcsőháza is, úgyhogy a felső emeleten tartózkodó felkelők nem tudtak kitörni onnan. A földszintet és alsóbb emeletet a kormáccsapatok már elfoglalták.

Barcelónai jelentés szerint az elmúlt éj-jel 2.15 órakor riadót fújtak az egész város. Figyelmeztették a lakosságot, hogy készüljön fel légitámadásra. A város azonnal sötétbe borult. A fényszórókat azonnal dízember helyezték az összes légvédelmi műszerekkel együtt. A lakosság rendkívül gyorsan tett eleget az utasításoknak. Egyetlen hadihajó adott le néhány lövést, amire Mont Juicherődjének ágyúi válaszoltak. A támadásnak egyetlen sebesültje van.

A legutóbbi hivatalos közlemény rámutat arra, hogy a felkelők tüzéségének tevékenysége Amussio és Oruna körzetében nagyon gyengült. A kormány tüzei viszont jelentékeny sikerrel bombázták az ellenséges állásokat Elorio körzetében. A többi körzetben csend van.

Felkelő-jelentések

A felkelők vasárnapi jelentése szerint a madridi fronton bizonyos előrsi pozíciókat igazítottak ki a felkelők és súlyos veszteségeket okoztak az ellenségnek. A déli hadsereg 9 kilométert nyomult előre Malaga irányában.

(Folytatás a 10-ik oldalon.)

egy kiesit; „vajjon befogadjuk-e?” Aztán a jövevény annyit erőszakoskodik, míg felkuszik a villamosra és ott lóg a lépcsőn, Isten csodája, hogy nem kerül a kerekék közé.

Ez az utas Mechel Wiedez. Most pedig ő teszi fel a kérdést, látván, hogy nem egy, de kétszáz utas akar felszállni a villamosra. Így kérdezi: „befogadjuk-e?”

Annak az embernek a fölényével, aki már benn van. Ott, a villamoson. Igaz, hogy a

lépcsőjén, de mégis rajta van, birtokon belül.

Ma még nagylelkű tanácsokat ad „misszionárius és nemzeti” szempontokat hajtogatva. Holnap már szigorubb lesz a villamos kalauznál.

Ő fogja a legjobban ordítani:

„Rendőr, ne engedje őket felszállni. Kell a hely nekünk... Mondja meg, hogy minden hely megtelt...”

Tűzcsuportól a láng-bombáig

A modern háború egyik legveszélyesebb fegyvere, az állásokat, raktárakat és a frontgöttei nagyvárosokat egyaránt fenyegető gyújtóbomba. Akár ágyuból lövik, akár repülőgépről dobják, vízzel nem oltható tüze pusztulással és megsemmisüléssel veszélyezteti a szembenálló ellenséget és a békés várost. A gyújtótámadás nemcsak a 20. század fejlett haditechnikájának eszköze, hiszen évezredek óta használják már a gyújtás fegyverét is.

A gyújtóháború első nyoma az ókorba nyúlik vissza. A görög havelést ismertető történetírók emlékeznek meg először az innen görögültzinek nevezett gyújtóanyagról, melynek receptje, ahogyan azt egyik akkori katonai író megírta: szurok, kén, tömjén, csepü és gyantás fa keveréke volt. Később Bizáncban játszott nagy szerepet ez a görögültz, melyhez a nyersanyagot főként a délurópai olajforrások szolgáltatták. Ebben az időben a tengeri háború félelmetes harci eszköze lett az égő víz: salétrom, enyv, konyhasó és نفتa keveréke, melyet szódavizes üveg szerkezetű hasonló alkalmatosságából lőttek az ellenséges hajókra. Valószínű, hogy Kínából került át a pyrotechnika tudománya Európába, évezredek régi kínai leírások „ajánlják” a vasfakékból, az ellenségre öntött gyújtóanyagot, az ugyanevezett tüzes csuprot. Indián keresztül jutott azután a gyújtóanyagok keverésére és később puskapor alkatrészeként használt salétrom Európába.

Különösen a kereszties háborúk idején került felhasználásra a kőpori pyrotechnika vívmányai. A gyújtó nyilat — a falericát — már korábban használták a római seregek. A gyújtogatás célját szolgálta a lőfegyver őse, a rakéta is.

A rakéta, mint minden más gyújtótálmány. Keletről indult diadalutjára és maradt mindmáig a pyrotechnikusok leghasználatosabb eszköze. A rakétát — magyarul röpentyűt — a visszafelé süvítő löpörgő röpíti előre. Ennek az akkor újszerűnek látszó fegyvernek modern hadi alkalmazását Indiában tanulták meg a 18. század végén az angol seregek. Az angolok a napoleoni háború idején használták fel ismét. A 19. század elején csaknem valamennyi nagyhatalom seregében volt raketeur csapatot.

A gyújtógató ágyugolyót már az elsőnek használt ágyuk lötték, a foszforral töltött gyújtólövedékeket pedig az angol csapatok használták először a 18. században. A nagy világégés során feltámadt korszerű, új formákban az ókori tengeri háborúk egyik borzalmas harciszekőze: a lángszóró. A lángszóró rendkívüli hatást váltott ki a világháborús frontokon, puszkájukat eldobálva menekültek sokszor a nősen harcikosik lőrési ellen és uccai katonák a lángszóró tűzsugara elől. Külö-harcokban felett meg a lángszóró, kiterjedt alkalmazásával számolnak a jövőre is a haditudósítók. A világháborús lángszóró tartálya mintegy tízliternyi égő olajat — benzol és kátrányolaj keverékét tartalmazott és 25—30—50 méterre feckendezte mindent megsemmisítő és elhamvasztó tűzsugarát.

A gyújtó harcieszköz kiterjedt alkalmazásra került a világháborúban, amelynek során nemcsak a tüzéség lőtt gyújtólövedéket és nemcsak a katonák dobáltak gyújtóhatású kézigránátokat — mint a régebbi hadjáratokban is — és nemcsak boszorkányos, ujszerű gyújtóeszközökkel tömték tele az ellenséges raktárakba igyekvő kémek zsebeit, hanem a hadvezetőségek a háborús frontokon megtelező új harcieszközt, a repülőfegyvert, mind a

Egy érdekes levél

„Igen tisztelt gyógyszerész ur! Örömmel értesítem, hogy a feleségem kigyógyult a Gastro D. orvosától és nagyon szépen köszönöm a szerkesztőségnek, hogy ajánlotta ezen gyógyszerét. Most szíveskedjenek 4 üveggel küldeni utánvétellel az alanti címre, ezt az öcsém számára rendelem. Oláh Danilá, Cioci u. p. Gindari”.

A Gastro D. gyomor-, epe-, vese-, máj- és belbetegségek esetében kitűnő hatással van. Kapható az ország minden gyógyszerertárában és drogériájában, vagy postán megrendelhető 130 lej utánvétellel Cászár E. gyógyszerertárában Bucuresti, Calea Victoriei 124.

léghajót, mind a repülőgépet is felhasználják a gyújtogatásra. Az ellenséges állások, ipartelepek és frontmögötti városok fölé suhanó gépmadarak nemcsak robbanó, hanem gyújtóbombákat is vetettek alá.

Légi járműről való gyújtogatás elvének első nyomát az a középkori kézirat szolgáltatja, amely azt ajánlja, hogy gyújtóbombával ellátott sárkányokat eresszenek az ostromlott várak fölé. Ennek gyakorlati megvalósítására az 1848-49-es szabadságháborúk idején történt az első kísérlet. Velencét léghajóra kötött gyújtóbombákkal ostromolták 1848-ban.

A világháború legérdekesebb gyújtóeszköze a gyújtóceruza volt, melynek feltalálásával a németeket vádolják. Az ártatlannak látszó íróeszköz vastag bélése bozorkányos szerkezetet rejtett; azután, hogy a ceruza hegyét az ellenséges rakétákba ferkőzött kém eltörte és könnyen gyúlékony anyag közé rejtette, a „ceruza” néhány perc múlva tüzet okozott.

A világháborúban nemcsak a fából, vasból készített ellenséges gépeket lőték foszforral töltött puskagolyókkal a pilóták, hanem vittek magukkal foszfortöltésű gyújtóbombát is.

A világháború folyamán ledobott sok ezer gyújtóbombát kezdetben öngyulladó anyagokkal töltötték. A szénkénegeben, máskor alkoholban oldott foszfor azután, hogy a bomba célt érve szétmúlt, az oldóanyag gyors elpárolgása után nyomban meggyulladt és lángra lobbantotta nemcsak azt a területet, amit elborított, hanem az elpárolgó szénkénege-gőzöket is. A másik öngyulladó anyagot a káliumot és nátriumot — amelyekről köztudomású, hogy vízzel érintkezve hevesen gyullad lángra — pedig azért keverték a foszforbombaiba, hogy megijessék azokat, akik vízzel kísérletet volna meg az alázuhant és szétesett, égő, siető bomba eloltását.

A foszfor-kálium-nátrium anyaggal töltött bombák tüznél még hatásosabb volt a sokkal nagyobb hőfejlesztő thermitbomba. A vasoxid és alumíniumpor keverékéből összeállított thermitet addig csak a vasuti sínek hegesztésére használták, gyújtóbombaként való felhasználására alkalmassá tette az a tulajdonsága, hogy égéséhez nincs szüksége levegő oxigénjére, mert az oxigént egyik alkotó részéből, a vasoxidból nyeri, miközben közel 2000 fokos hőfejlődése közben ég el. Ütődés következtében a bomba gyújtócseresznyeje — könnyen gyulladó fémcsök keveréke — kap tüzet, ez pedig a thermitet gyújtja lángra. A thermit szikrázó tüze azután a bombatestben elhelyezett, könnyen gyúló és nagy lánggal sokáig égő és mindenhová szétfolyó és mindezek mellett még olcsó töltőanyagot gyújt meg. A nyersolajforrásokkal bőven ellátott antant államok repülőbombái petróleum-kátrányolaj-nehézolaj, a németek bombái pedig benzol-kátrány töltőanyagokat tartalmaznak.

Ezekkel a borzalmas hatású gyújtóbombákkal fegyverezik fel azokat a szélesebben repülő gépmadarakat, amelyek a vezérkarok tervei szerint úgynevezett „gördülő” támadásban dobják alá sok ezer tüzfészket okozó és mindent elhamvasztani szándékozó terheit. A gördülő, folyamatos, éjjel-nappal, megszakítás nélkül legalább negyvennyolc órán át tartó támadás ugyanis felemészti a védekező fél erőit, mert az aládobott bombák olyan nagyszámú tüzesetet idéznek elő, amelyeket a tüzoltóság csak nehezen tud eloltani.

— Bucurestiben megnyílt a nemzetközi vasutügyi konferencia. Bucurestiből jelentik: Ma vette kezdetét Bucurestiben a nemzetközi vasutügyi konferencia, amelyen számos ország képviselteti magát.

Bistritzki Nátán nagyhatású előadása az emberi kultúra új középkoráról

A zsidóság sorsa a „frakkos” középkorban

A Zsidó Nemzeti Otthon építésének törvényszerűségei

Az alliják története — dalban elbeszélve

Cluj, január 18. Már külső megjelenésében is különbözik Bistritzki Nátán a többi erecsisraéli küldöttektől. Eddig az épülő ország államférfiai, a politikai élet ezer ágában jeleskedő szakembereit látuk vendégül a transzilváni zsidóság központjaiban. Valamennyien eljött hozzánk Erec Jisráél lelke: a palesztinai írásművész. Nem egy diplomata meggyőző érveit halljuk arról, mi lesz az utja az arabokkal való megegyezésnek, vagy hogy miként fog beilleszkedni Palesztina a közelkeleti ellentétek közé, hanem az ünneplés regényíró, a modern héber dráma megteremtője a maga, színes egyéniségének prizma-ján keresztül a zsidó sorsról beszél, a palesztinai zsidók életéről, vajadásairól és szenvedéseiről. Megjelenése nem a diplo-

maté, hanem a művész emberé. Szinte vállát veri öszbevegyült, sötétbarna haja és jovialis arcából szuggesztív erejű szemek villanózzák fel a hallgatóságot, amikor kulturtörténeti értekezését tartja. Rokonszenves megjelenésének ez a közvetlensége teszi azt, hogy Bistritzki nem a népvezért, hanem a zsidó testvért szereti az ember.

Az ifjuság ünneplé Bistritzkit

Vasárnap délelőtt az Uránia mozgó termében, zsúfolt hallgatóság előtt tartotta meg első előadását Clujon Bistritzki. Az ifjuság lelkes öröm-rivalgással fogadta Erec Jisráél legnépszerűbb figuráját, az ifjusági mozgalmak nagy barátját. Elsőnek Gottlieb József, a helyicsoport elnöke üdvözölte németül, majd az ifjuság részéről Weinberger Magda lelkes héber beszédben az összes ifjusági csoportok szeretetteljes üdvözlését tolmácsolta. Ezután emelkedett szólásra Bistritzki és tartotta meg az „Európai krízis és a zsidóság” című előadását.

A világ kultúra válsága

A világháború beszélt Bistritzki, mely az élet minden megnyilatkozásában végigkíséri a ma emberét. Reggel a krízissel ébred, este a krízis tudatában fekszik le. A világháború nemcsak anyagi, de szellemi krízis is egyben. Nemcsak a világ civilizációja, de a világ kultúrája is krízisbe jutott. A tizenkilencedik század embere, amikor megteremtette a modern technikát, Istennek hihette magát. Az elektromosság egy gombnyomásra mesterséges fényt teremtett és az ember magabizán ismételhette Istent: azt mondta, hogy legyen világosság és lett világosság. És a mechanizálódás hatalmas fejlődésnek indult, megszülettek a gépek, azok a kolosszusok, amelyek mindent megteremtettek, amire az embernek szüksége van. A tizenkilencedik század embere azonban nem tudta, hogy ez a mechanizálódás nem lesz ura az emberi lélek legmélyén rejtőző ősi ösztönöknek. A nagy mechanizálódási folyamat kiváltotta már a maga reakcióját a mult században is, amikor három olyan zseni, mint Nietzsche, Tolsztoj és Richárd Wagner menekült a mechanizálódás elől a misztikumok világába. Előhírnökei voltak annak a szellemi krízisnek, mely a világháború után az anyagi krízissel egy időben világszerte bekövetkezett. A mechanizálódás korszakának sötét fejezete volt a világháború, amikor a világháborúval szembeállított a huszadik század egyszerű embere is. Olyan katalizma volt ez, mely természeti katasztrófák látványát idézte elő az emberi lélekben, mint ahogyan azt idézte elő az egyiptomi kivonulás idején, amikor a tu-

datokban élt, hogy kettéhasadt a Vörös tenger. Mint a midrás mondja: „a cseléd-lány látott olyasmit, amit maga Ezekiel sem látott”, az az Ezekiel, aki a legmisztikusabb látnok volt az összes próféták között. Ezeknek a katalizmaknak a napjaiban az egyszerű ember előtt sokkal inkább megnyílik az élet nagy ellentmondásainak rejtélye, mint a zseni előtt. Miként a prágai gölem, akit teremtője, a nagy gáon agyag-kolosszusnak formált meg, hogy emberi lelket heljelen belé, a prágai gettó zsidait szolgálja, egy napon, amikor valami eromlott az agyagot kormányzó misztikus gépezetben, Gólem a szekerét, amellyel fát kellett volna hasogatnia, zsidó fejek hasogatására használta fel — akként a mechanizálódó korszak gépei, teremtője, az ember ellen fordultak. Az emberi haladás céljaira teremtett gépből ágyukat, gépfegyvereket és bombavető repülőgépeket gyártottak. Az emberpusztító mechanizmus korába jutott a világ, amikor a gép tultermel és mindent nyújt, csak éppen kenyeret és boldogságot nem.

És ahogyan elmechanizálódott a civilizáció, ugyanolyan mértékben mechanizálódott el a kultúra is. Volt egy korszak, amikor az ember egyetlen olvasmánya a biblia volt. Ebből a könyvből merített mindent, ennek a könyvnek alapján teremtett és ebbe az egyetlen könyvbe vitt vissza minden emberi kultúrértéket. Nem volt csak ez az egy könyv, de a kultúra mégis nagyobb volt, mint ma, amikor millió és millió könyv hirdeti a „kulturát” világszerte.

Az új középkor

A világtörténelemnek abba a korszakába jutottunk, amikor el kell dölnie: ura lesz-e a gáon a golemnek? Amikor újra az ember fog uralkodni a technika fölött és nem megfordítva: a technika az ember fölött. Ma harc folyik az egész világon. Két elv küzdelmének vagyunk nemcsak szemtanúi, de valamennyien résztvevői is. Két olyan elvnek, melyek egyszerre világitanak: az egyik a letűnő nap, a másik a felkelő nap fényével. Átmeneti kor ez. En új középpontnak nevezem. Nemcsak történeti meghatározása van a középkoroknak. Ma új középkort élünk, amikor még a régi idők alkonya nem következett be és az új idők is alig jutottak el a derengésig. Két nagy elv között folyik a harc: az individualitás és a kollektivitás elvei között. Az, ami Olaszországban, Németországban és Oroszországban történik, amit most Roosevel Amerikában megkísé-

relt, mind ennek a harcnak a jegyében történik. Hogy eljőjön az a társadalom — milyen lesz ez a társadalom, azt még nem tudhatjuk — amikor az ember újra ur lesz a gép fölött. Ennek a harcnak a jegyében élünk ma az új középkorban és éljük át azokat a borzalmatokat, amelyeket az emberiség évszázadok előtt élt át.

A mi korunk azonban a frakkos középkor. Civilizált külsővel, a modern technika minden eszközével fényessé tett korszak, amelyben azonban szintén elmúl a ráció és egyedül az ember lelke mélyén rejlő sötét erők uralkodnak a világ fölött. Most sem gondolkodik az ember, hanem vakon hisz egy Füh-erben. A régi középkorban vallásos vezér volt, a frakkos középkorban világi ember a vezér.

A világháború és a zsidóság — Es ebben a korszakban kell most méltel-

nünk a zsidóság sorsát és lehetőségeit. Aminthogy a középkorban is az egymást marcangoló elvek közül a zsidóság volt az, mely végigszenvetve az üldözéseknek minden poklát, úgy a frakkos középkorban is a zsidó nép az, mely át kell hogy essék az üldözéseken.

A régi középkorban azt mondták, hogy megrégeztük a kutakat. A frakkos középkorban a nemzeti kultúrát „mégeztük meg.”

A régi középkorban azzal vádolták meg, hogy keresztény gyermek vérével vesszük peszachkor, a frakkos középkorban pedig azzal, hogy állandó izgatással és forradalmi eszmékkel a világ szétrombolására törekszünk. A régi középkorban azonban csak két osztály állott egymással szemben, a jobbság és a feudális uralkodó osztály. Ebben a korszakban a zsidóságra, mint a két osztály közötti közvetítő szervre, szükség volt. A feudális uralkodó osztálynak szüksége volt közvetítőre és jó pénzért adott tartozkodási engedélyt a zsidó nép számára. Ezáltal a zsidó nép el tudott helyezkedni a középkori társadalomban még akkor is, ha egyes helyeken máglyára vonzólták. Éppen azért, mert közvetítője volt a két szemben álló osztály között, képviselte az új idöket.

A történelmi törvényszerűség

Az új középkorban azonban a zsidóság helyzete sokkal tragikusabb.

Ma már átmeneti osztályok ékelődtek a szemben álló csoportok közé és ezek az országok kiszorítják a zsidó népet.

A zsidó nép otthonát teremtte magának, ott-hont, ahol új nemzeti életet megteremtheti. Ez az otthon független attól, hogy akarjuk-e vagy sem, független attól, hogy a zsidók cigarettára többet költenek, mint saját nemzeti otthonukra.

mert történelmi törvényszerűség építi az otthonát és ez a történelmi törvényszerűség erősebb, mint minden önmagunkkal vívott harc.

Ez a történelem hajítja vissza az európai-szított zsidóságot Kelet felé, a Középtenger vidékére, a régi Palesztinába, mely az európai kultúrának bölcsője volt. Ez a gazdasági és történelmi kényszerűség hajítja a zsidó népet arra, hogy új otthonát felépítse és mindegy az, hogy gyorsabb, vagy lassabb tempóban, hogy kis, vagy nagy áldozatokkal, hogy idejekorán, vagy csak generációk elteltével.

Ez az az otthon, melynek felépítése megteremti a zsidó konstruktív erőket, amelyben a mindenfelől rágalmozott nép nagy építőmunkával cáfol rá mindezekre a rágalmakra.

Bistritzki előadása az ifjusági számára

A tapsviharral köszöntött beszéd utá Bistritzki maga intonálta a Hatikvát és ezzel a délelőtti miting végét is ért. Bistritzki este kilenc órakor a ZNSZ helyicsoportja Memorandumai ucca 13. számú helyiségében a cionista ifjuságnak tartott előadást. Két háromszáz lelkes cionista gyermek köszöntötte a Bistritzki-horával az ifjuság nagy vendégét. Ezután Bistritzki elragadó közvetlenséggel tartott előadást az alliják történetéről, de olyképpen, hogy az alliják történetét az egyes korszakokra jellemző népdalokkal illusztrálta. Az alliják története volt ez — dalokban elbeszélve. A közvetlen és a gyermekek lelkét azonnal megfogó előadási mód mindennél ékesszólóbban magyarázta meg a chaluci korszakot, kezdve attól, amikor terméketlen, pusztá volt még a telepítés helye, addig, míg virágzó falvak és erdők támadtak az egykori puszták helyén. Egy darab zsidó történelem elevenedett meg Bistritzki énekeiben és az egybegyűlt ifjuság óriási lelkesedéssel hallgatta végig és ünneplte. Az előadást a Technágen el-éneklése fejezte be, amelyet természetesen szintén maga Bistritzki intonált.

— Asztma és szívbetege, mell- és tüdőbaj, görvény- és angolkór, a bőr megbetegedései és furunkulózis esetében a mindig kellemes hatású természetes „Ferenc József” keserűvíz az emésztőcsatornát alaposan tisztítja s a gyomor és belek működését különösen szabályozza. Az orvosok ajánlják.

Madgearu tizenegy pontja

a kereskedelemnek és iparnak az idegen elemtől való megtisztítására

Oradeán záptojásokkal dobálták meg a volt pénzügyminisztert, amikor a városok romanizálásáról beszélt

Clujj előadásában az egész kereskedelem államosítását hirdette Madgearu

Cluj, január 18. Madgearu Virgil, volt pénzügyminiszter, a nemzeti parasztpárt főtitkára, már egy hete járja az országot. A nemzeti parasztpárt szükségesnek tartotta, hogy legközelebb gazdasági szakembereket indítsa el vándorútra az országban és szakszerű előadásokkal világtassa meg a városok elrománosításának problémáját. A problémát a szélsőjobboldali agitáció tette időszerűvé és Madgearu előadásában meg-

állapíthattuk, hogy a városok romanizálását a nemzeti parasztpárt is kormányzási programjává emelte. Madgearu 11 pontban foglalta össze előadásának azokat a feltételeit, amelyek a romanizálás megvalósításához szükségesek. Ez a 11 pont lényegében a nemzeti parasztpárt ismert szövetkezési programját sűríti. Az alábbiakban megismerjük egyelőre azzal, hogy Madgearu előadását és eszme-menetét ismertessük.

országban. Nem lehet kellő pontossággal megállapítani, hogy a részvénytársaság tőkéje milyen mértékben idegen. Közélebb jutottunk ebben a kérdésben az idegen munka megismeréséhez, ebben a tekintetben ugyanis több adat áll már rendelkezésünkre. Kijelentette elsősorban Madgearu, hogy legfontosabb a mezőgazdasági élet ujjaszerzése, mert a mezőgazdasági árak erősödése és rentabilitása egymagában megoldaná a gazdasági élet fellendítését. Ami az ipar és kereskedelem romanizálását illeti, kijelentette Madgearu, hogy ebben a kérdésben semmiféle lépések nem történtek. Erősebb ellenőrzést kell minden évben alkalmazni és megfelelő szakoktatással kell a románokat az idegenek által elfoglalt pozíciók felé terelni.

Az ipar és kereskedelem „megtisztításának” 11 pontja.

Ezután statisztikai számokat idézett Madgearu, amelyekből az derül ki, hogy a külföldi és kisebbségi elemek az ipari és kereskedelmi vállalatok túlnyomó részében többségbe jutottak a román elemekkel szemben. Az eredményt Madgearu lesújtónak minősíti és olyan problémának látja, amelynek megoldása feltétlenül szükséges ahhoz, hogy a romániai városok elrománosodjanak. Hogy milyenek azonban ezek az eszközök, amelyek ennek a célnak az eléréséhez vezetnek, azt Madgearu szigorúan a nemzeti parasztpárti programhoz alkalmazza és az alábbi pontokban foglalja össze:

1. A mezőgazdasági termelés eredménye nálunk legalacsonyabb a többi álla-

mok által felmutatott eredményéhez viszonyítva. Megismétli: Emelni kell a mezőgazdák jövedelmét.

2. Mezőgazdasági hitelt kell teremteni. Ez azonban ne jelentsen terhet s a jövedelmet károsan ne befolyásolja.

3. A mezőgazdasági és ipari termékek árai között összhangot kell létesíteni.

4. A kartelleket és trösztöket — minden egyéni monopólium — meg kell szüntetni.

5. Uj részvénytársaságok alakítását szigorú állami rendszabályokhoz kell kötni. A földgáz át kell venni állami tulajdonba.

6. Az állam vegye át szövetkezetek utján az egész kereskedelem irányítását.

7. A tümegfogyasztási cikkek — többek között a petróleumot — állami monopóliummá kell tenni s állami monopólium kell képezzen bizonyos cikkek külföldről való behozatala.

8. Erőt kell teremteni megfelelő szociális politikával.

9. Román szótosztást kell bevezetni a monopóliumokra vonatkozóan.

10. Uj alakra kell helyezni a városok háztartását s elővásárlási jogot kell biztosítani az államnak az összes eladásra kerülő birtokokra vonatkozóan.

11. Végül: teljes egység szükséges a romanizálás programjára vonatkozóan.

Ezután Madgearu a kisebbségi kérdéssel foglalkozott és kijelentette, hogy az államnak minden polgára egyenjogú.

Minden állampolgár egyenlő

— A törvény előtt minden román állampolgárnak egyenlő jogai vannak — mondotta Madgearu — a jelenlévő közönség általános tetszésnyilvánításai közben.

— A románságnak fel kell vennie a verseny az ipar és kereskedelmet domináló kisebbségekkel. Szaktudást kell adni az ifjúságnak, küldeni kell az analfabétizmus ellen. Csak a konstruktív nacionalizmus oldja meg a városok romanizálásának problémáját, mert a nacionalista miszticizmus semmit nem tud megoldani az országra nehezítő sulyos problémákból.

Madgearu előadását nagy lelkesedéssel fogadta a közönség. Előadás végén Madgearu kijelentette, hogy sajtónyilatkozatot nem ad, majd pedig az oradeai példán okulva, a nemzeti parasztpárti gárda védelme mellett hagyta el a termet.

(sz. k.)

Záptojásokkal zavarták meg Madgearu oradeai előadását

Madgearu Oradeáról érkezett Clujra. Ottoni előadását kellemetlen incidens zavarta meg. A városbáza disztermben tartott előadásra szélsőjobboldali elemek is behatoltak, a rendezőség azt gondolta, hogy ezeket az elemeket a téma iránti érdeklődés vonzotta az előadásra. Madgearu jelenlétének ünnepi jellegét kölcsönöztött, hogy az előadói emelvényen dr. Popovici Nicolae görögkeleti és Frentiu Valer görögkatolikus püspökök is helyet foglaltak. Az előadásnak azt a részét, amikor a romanizálás teendőiről beszélt, a szélsőjobboldaliak tüntetése zavarta meg.

— Te ne adj nekünk utasítást — kiáltott egy hang, majd a következő pillanatban záptojások özöne zúdult az emelvényre és az emelvényre fel és alá sétáló Madgearura.

Óriási tumultus támadt, a teremben lévőket rendőrtisztok és detektívek a botrányt okozókra vetették magukat, de ezeknek még sikerült három-négy tojást az emelvényre dobniok.

Az egyik záptojás ólót tévesztett és Popovici Nicolae ortodox püspököt érte.

A főpapak sietve távoztak az emelvényről, míg Madgearu bátran a helyén maradt és csak a fejét kapkodta a röpködő tojások előtt. Öt perc alatt a rendezőség rendet teremtett és Madgearu általános ünneplés közepette befejezhette előadását. A rendezőség szombaton éjjel és vasárnap reggel kilenc diákok vett őrizetbe, akiket a clujj hadbíró-ságra fognak szállítani.

„Örülök a tüntetésnek” — mondotta Madgearu

Vasárnap délelőtt a pályaudvaron egy bucuresti lap munkatársának Madgearu a következőket mondotta a tüntetésekről.

— Örülök annak a tüntetésnek — mondotta, — amelyet előadásom alkalmával a helyi románság vezetői mellettem rendeztek. A jelenlévő előkelő közönség és a nyugati határszéli város két püspöke is érdeklődéssel figyelte előadásomat és amikor azt tapsokkal jutalmazták, a konstruktív nacionalizmus mellett és a meddő és romboló nacionalizmus ellen tüntettek. Csak egy dolog volt szomorú számomra, hogy az incidens a nyugati határszéli városban történt és a kormány által megüritt szervezet tagjai éppen itt rendezték ezt a botrányt.

Madgearu ezután vonatta szálát és a déli órákban érkezett meg Clujra, ahol a nemzeti parasztpárt helyi szervezetének vezetői fogadták.

Az idegen tőke ellen

Délután a vármegyeház zsúfolt disztermben, amelyen a román társadalom előkelőségei voltak jelen, ismertette a városok romanizálásának problémáját. Elmondotta Madgearu, hogy a kérdés a háborúelőtti Románia életében is felerősült. A fiatal ország gazdasági életében jelentős szerepet játszott a külföldi tőke, ami nem egyedülálló jelenség az európai országok történetében. Az európai nemzetgazdaságok kialakulásának történetében megszokott jelenség volt, hogy egyes országok ipari és kereskedelmi fejlődésében a külföldi tőke és munka játszott vezető szerepet. Romániában azért volt erre inkább lehetőség, mert itt a történelem feudális korszaka egész a 19. század végéig tologott ki és végleges rendezést nem is nyert, csak a világháború után. Ebben a feudális korszakban, amelyet Dobrogeanu Gherea „uj-jobbágyásnak” nevezett, a külföldről behozott idegenek vették át a kereskedelmet és a román termékek értékesítését és a külföldi tőke teremtett

bankokat a román termékek értékesítésének finanszírozására. A kis Románia törvényhozási uton is megpróbálta annakidején a külföldi tőke befolyását ellensúlyozni, mert bár kétségtelen, hogy ennek a tőkének a befektetései hasznosak is voltak egyrészt a román nemzetgazdaság fejlődésére, másrészt pedig azzal, hogy haszonrészesedését külföldre vitte, sőt külföldi alkalmazottai is a határokon túl helyezték el megtakarított pénzeiket, jelentős károkat is okoztak a nemzetgazdasági életnek. Az új Románia életében is megismétlődött ez a jelenség. Kétségtelen tehát, hogy a probléma fennáll. Azzal azonban, hogy a kérdés jelenlétét megállapítsuk, egy lépéssel sem jutottunk előbbre, a kérdést ugyanis meg kell oldani.

Nincsen statisztika az idegen tőkéről
A kérdés megoldása előtt elemi akadály az, hogy nincsenek megfelelő statisztikai felvételeink a külföldi tőke szerepéről az

SELECT MOZGÓ Szerdai kezdettel:

GIGLI
világhírű tenor egyetlen ideai filmje:

Te vagy a szerencsecsillagom
Ma utoljára: **Romeo és Julia**

Mit vallott a főmufti a királyi bizottság előtt?

A főmufti legendája Salamon templomának ujjépítéséről. A „romániai főrabbi” leveleinek fantazmagóriája

Jeruzsálem, január 18. A palesztinai sajtó részletesen foglalkozik a főmuftinak a királyi bizottság előtt tett vallomásával, melyről röviden megemlékezett már az Uj Kelet. A főmufti a legfőbb arab bizottság összetételéről és jellegről szóló felvilágosításokkal kezdte vallomását. Kijelentette, hogy a legfőbb arab bizottság vezetése alatt nemzeti függetlenségre törekednek a palesztinai arabok. A török alkotmány alapján — mondotta — katonai és polgári jogok birtokában volnának az arabok és teljes nemzeti függetlenséget élveznének. Civilizációjuk, amellyel nagyot alkotnak, az elmúlt évszázadok során rányomta bélyegét az országra. Ha Husszein, Hedzsász királyának uralkodása alatt állanak a palesztinai arabok, úgy részesei lettek volna annak a nagy arab birodalomnak, amelynek megteremtését ígérte Anglia az arab fejedelmeknek és akkor, mint Anglia szövetségesei vettek volna részt a világ-háborúban is. A Balfour-deklaráció ellenében áll az araboknak tett előbbi ígéretekkel és összeegyeztethetetlen a népszövetségi alapokmány 20-k szakaszával is.

Amikor a főmufti nem tud válaszolni

Lord Peel, a bizottság elnöke itt félbeszakítja a főmuftit és megkérdi tőle, hogy milyen kötelezettségekről szól az említett huszadik szakasz. A főmufti kitér a kér-

dés egyenes megválaszolás elől, miután erre képtelen. Lord Peel azonban nem enged tovább beszélni és egyenes választ követel. A főmufti adós maradt a válaszzal, Lord Peel pedig megjegyezte, hogy a Balfour-deklaráció a népszövetségi szerződés előtt öt évvel jelent meg.

A főmufti ezután a palesztinai kormány mandatárius politikáját kritizálta. Elpanaszolta, hogy a palesztinai zsidó lakosság nyolcszorosára és a zsidó földbirtok tizenötösrörésére nőtt azóta, hogy angol közigazgatás van az országban. A kormány ennek az a politikája — mondotta a főmufti — veszélyezteti az arabok nemzeti követeléseinek megvalósítását. Az arabok ötször is küldtek delegációt Londonba, hogy törvényes uton változtassanak a helyzeten, de nem értek el semmilyen eredményt. A zsidók ma már az Izlám szenthelyeit is birtokukba akarják venni. Ha a zsidók többségbe jutnak az országban, sulyos károkat fognak okozni az arab kisebbségnek.

A főmufti bizonyítéka

Ennél a pontnál a bizottság tagjai többször félbeszakítják kérdéseikkel a főmuftit és felszólítják őt, hogy bizonyítsa be a zsidók ellen emelt sulyos vádak. A főmufti megígéri, hogy később bemutatja a bizonyítékokat is. Kijelentette, hogy bir-

tokában van a romániai főrabbi egy levele, amelyben az a salamoni templom ujjafelépítését követeli.

A mufti vallomásának további során azt állítja, hogy a jelenlegi palesztinai politika annak tudható be, hogy a zsidóknak óriási befolyásuk van az angol kormányra. Ha azonban folytatják a Zsidó Nemzeti Otthon politikáját, úgy újabb zavargások lehetőségével kell számolnia a kormánynak. Az arabok teljes szabadságot igényelnek, hogy megvalósíthassák nemzeti céljaikat.

Milyen jogokat adna a főmufti a zsidóknak?

A bizottság tagjai ezután keresztkérdések alá fogják a főmuftit, aki többek között kijelenti, hogy az arabok szívesebben maradtak volna török uralom alatt. A földkérdés vitája során kénytelen volt elismerni, hogy az arabok szabad jöszántulkból adják el földjeiket a zsidóknak és senki sem kényszeríti őket erre. Az arabok politikai aspirációi kapcsán a mufti kijelentette, hogy Palesztina számára ugyanolyan függetlenséget követelnek, mint a többi arab országok. A mandatárius hatalom kössön olyan szerződést az arab Palesztinával, mint amilyeneket a többi arab országokkal kötött.

Lord Peel: Mit akarnak tenni a zsidókkal?

A mufti: Ennek a kérdésnek a megoldását a jövőbeni arab kormányra bizzuk.

Lord Peel: És a zsidók meg lesznek ezzel elégedve?

A mufti: A zsidóknak teljes mértékben ugyanolyan jogaik lesznek, mint például ma Irákban.

Abdul Hadi vallomása

A következő arab tanu Auni bey Abdul Hadi, az Istaklal párt vezére és a legutóbbi arab sztrájk irányítója volt, aki már az 1929-es zavargásokban is vezetőszerpet játszott. Abdul Hadi nemcsak radikális álláspontot képviselt a királyi bizottság előtt, hanem intranzigens hangot is használt. Az arabok — mondotta — nem engedik meg, hogy a zsidók Palesztinába bevándoroljanak. Amikor Lord Peel azt a javaslatot tette, hogy rendeznek általános tárgyalásokat a zsidók és az arabok. Abdul Hadi kijelentette, hogy a palesztinai arabok nem tárgyalhatnak a zsidókkal.

Lipinskaja asszony első „művészi sikere“ a forradalmi Pétervár katonai biztosa előtt

A világhírű dízős önvallomása művészi pályájának állomásairól

Arad, január 18. (Az Uj Kelet tud.) Azt, amit csinál, szaknyelven úgy hívják, hogy: „Klein-kunst“, kisművészet. Aki azonban látja, hallja ezt a lángolóan vöröshajú, törékeny, filigrán zsidó asszonyt, az szinte önkéntelenül tiltakozik a szaknyelv eme terminus technikus ellen, mert az, amit Lipinskaja csinál, nagy, nagyon nagy művészet, egyike a legnagyobbaknak, mert lényege az, amit a művészet legnagyobbjai csinálnak: valaki művészen egyéni formában kiveti magából, akárcsak azt, amit ebben a világban látott: a kort és az embereket.

Előadás után beszéltem vele. Talán most látszik rajta, hogy fáradt az est után, amelynek ő az attrakciója és amelynek befejezte után szinte végeszakadatlanságban hirta újból és újból a függöny elé az aradi közönség.

A világot utazza férje kíséretében. Amikor utiterve iránt érdeklődöm, mosolyogva mondja:

— Szinte egész Európa.

Majd pedig hozzátesszi:

Ahogy egy művészi karrier elindul

— Valóban a véletlen, egy szerencsés vendégszereplésen mulott, hogy utitervem egész Európa lehetett és hogy ma már Európának szinte minden nagyvárosában otthon érzem magam. Eredetileg nem is előadó-művésznőnek indultam. Az orosz forradalom idején a pétervári zenekonzervatórium növendéke voltam. Akkor arról álmodoztam, hogy világhírű zongoraművész lesz belőlem. Éjjel-nappal gyakoroltam. Olyan idők következtek azonban, hogy a zongoratanulást abba kellett hagynom és később Dawidow neves orosz művész színészképzőjébe irattartottam be. Délelőtt tanultam, este pedig kolleganóimmal együtt autót az egyik külvárosi előadóterembe vittek, ahol a katonák játékoltunk. Ezek hálából életemhez: kenyérhez, liszthez, vajhoz, cukorhoz juttattak, ami az 1919–20-as években nagyon sokat jelentett.

— Ebben az időben estem át életem egyik legérdekesebb kalandjára — folytatja. — Egy fél év múlva vizsgát kellett tennem. A kérdéses napon azonban elaludtam, későn ébredtem és amikor elértem az utcára, már tisztában voltam vele, hogy nem jelenhetek meg idejében a vizsgán. Járulékos nem juthattam, mert hiszen ezekben a zavaros időkben azokat elrekkválták és a hatóságok rendelkezésére bocsátották. Lakásunktól az Alexandriskij színházig, ahol a vizsgát megtartották, gyalog legalább egy óra járás volt. Tanácsotlanul és kétségbeesetten indultam el a kihalt utcákon. Abban reménykedtem, hogy hátha mégis sikerül valamilyen járműre akadnom. Az egykori Aquarium épülete előtt autót vettem észre. Odasiettem, az épület előtt azonban egy állig felfegyver-

zett katona állta el utamat. Tizenhat éves voltam, az élet kezdetén állottam, úgy éreztem, hogy nem maradhatok el a vizsgáról, rászántam magam, odaálltam a katona elé és megkérdeztem, hogy ki az autó. Ez, hosszas faggatás után megmondotta, hogy Pétervár katonai biztosa. „Vele kell beszélnem!“ — jelentettem ki határozottan, bár a katonai biztost azelőtt egyetlen egyszer sem láttam.

A katonai biztos kocsit ad

— Röviddel ezután — folytatja Lipinskaja — egy dolgozószobában találtam magam. Itt néma csend fogadott. Az íróasztal előtt ült L. biztos, aki ugyszólván egész Pétervár ura volt. Amikor a lépcsőn felmentem, szorongó félelmet éreztem. Most azonban, amikor ezelőtt a robusztus óriási előtt állottam és természet önkéntelenül összehasonlítottam a magaméval, egyszerre nyugodt lettem, sőt féltelen. Felbátorodva léptem az íróasztalhoz. „Mit akar elvtársom?“ — hallottam a kérdést. En pedig kerteles nélkül előadtam szorult helyzetemet és előterjesztettem kérésemet. „Micsoda?“ — pattant fel ekkor a döngő hang. Már attól tartottam, hogy baj lesz. Amikor azonban ez a szigorú ember észrevette mosolygós tekintetemet, amely mögött azonban mégis ott ült a félelem, maga is felengedett, de kijelentette, hogy az autót nem bocsáthatja rendelkezésemre, mert azzal csak bizonyos személyek utazhatnak, ellenben elrendelte, hogy az egyik kocsiba befogjanak és ezzel küldött el a színházba. Így aztán nem is késtem le a vizsgát, amelyen sikerrel keresztüljutottam. Később még egyszer összekerültem ezzel az emberrel. Akkor is véletlen folytán. Az ő segítségével kaptam meg én és családom a külföldre való utazásra szóló engedélyt.

— Egyideig a „Die Maske“ társulatának tagja voltam, majd pedig egy alkalommal kabaréműsor keretében egy este felléptem Bécsben Reinhardt színházában. Ez az est döntő jelentőségű volt egész további sorsomra. Tulajdonképpen ekkor „fedeztek fel“ —

Fritz Rosenfeld

Tinili utca világ körül

Pompás modern ifjúsági könyv 153 lej helyett 58 lej Lepage-nál Cluj. Postán utánvét-tel. Kérjen teljes ifjúsági, karácsonyi és Jüdaica jegyzéket Lepage-tól Cluj.

mondja mosolyogva — és a bécsi siker után kezdtem meg körutamat Európában.

Külföldi sikerek

— Ezt folytatom most — mondja. — Romániából Lengyelországba, Svájcba, Belgiumba, Hollandiába utazom, majd pedig Londonba. Legnagyobb sikereim emléke Londonhoz fűződik. Londoni estélyem után — két esztendővel ezelőtt — báró Frankenstein osztrák követ fogadást rendezett tiszteletre és ezen a fogadáson az angol arisztokrácia és az udvari élet számos személyisége megjelent. A követségi fogadás után kaptam meghívást, hogy néhai V. György király nővére, Alice hercegnő estélyen lépjen fel, majd pedig a londoni amerikai követségre hívtak meg. Ezen az estélyen számos királyi családból származó vendég jelent meg, így a jelenlegi görög király is. Végtelenül barátságos modorában ő tolmácsolta a németül nem értő angol vendégeknek a német szöveget.

Később jár az idő. Lipinskaja, aki már holnap utazik tovább, fáradt: lefekvésre készül. Elbucuszik.

Holnap utazik tovább. Amit magával visz: dalok, melódiák és poémekre felépített szövegek a melódiákhoz. Könnyű műsor. Klein-kunst, amelynek könnyedsége mögött azonban a hallgató úgy érzi, hogy mélyebb értelem van: a kor van benne szövegben és melódiában és sok megértés, szeretet, amelyet egy kivételes tehetségtelű művészaszony — hibákon, botlásokon, ferdeségeken túl — az ember iránt érez. (m. t.)

Lipinskaja asszony holnap, január 20-án Clujon a Capitol mozgóban, 22-én Targu-Muresen a Kulturpalotában lép fel.

HÜSÉG NEM LÉTEZIK

En az ellenkezőjéről vagyok meggyőződve. Évekig, évtizedekig kitarthatunk egy ember, egy tárgy, egy idea mellett. Hát elégséges a kötelesség ahhoz, hogy az ember mindig hi maradjon? Korántsem! Meggyőződés kell a hűséghez és meggyőződésből vagyunk is hű az

ALGOCRATINE

gyógyszerhez már évtizedek óta. Egy lépést sem tesztek Algocratine nélkül, mert tudom, hogy akármilyen fájdalom lép is meg útközben, Algocratine megszabadít tőle. Ischias és csúsz, kösvény és neuralgiák okozta fájdalmat, fogfájást, menstruációs fájdalmakat, hüléscs bajokat Algocratine azonnal megszüntet. Algocratine praeventív szer és gyógyszer, megelőzi a betegséget és gyógyít.

Gyógyszertárakban és drogériákban kapható.

Farkascorda támadta meg a vasuti sineknél dolgozó chisinaui rabokat

Bucuresti, január 18. Tegnap reggel a chisinaui börtön 25 rabját néhány ór kíséretében Hancesti felé küldték, hogy az utat tisztítsák meg a hótól. A dolgozó rabokat adott pillanatban farkascorda támadta meg. Az éhségtől megbolondult ordások rávetet-

ték magukat a rabokra, akik lapátjaikkal védekeztek. Az örök revolverüket használták és így sikerült visszaverni a corda támadását. Mintegy félóra harc után 13 farkast ütöttek le, a többi erre elment. Két rab megsebesült.

Harangvirág

Anday Ernő színművének bemutatója a Davila Színházban.

A munkanélküli diplomás lány a nagy írőhoz kerül titkárnőnek. Az ünnepeit írónak fia van. Egyetemi tanár. A többi nem is nehéz kitalálni. De hogy az igen egyszerű szerelmi történetet érdekessé tegye, a szerző transzilván színeket is elegyít a darabba, lehozza ide a hősnőt, cigányal huzat a fülébe és ezzel el is intézi Transzilvániát, összes problémáival. Édeskés, szomorkás, szentimentális, romantikus és korszerűtlen az egész, a korszerűtlen és a szerelmét beismerni nem akaró, fiatal, félszeg és önfeláldozó egyetemi tanárral, a nagy íróval, aki tehérszínű butaságokat mond és ír és mindezzel az egész témával, amelynek állítólag sikere is volt a Nemzeti Színházban Budapesten. A közönség egyrésztének mindazonáltal tetszett a darab, különösen a mulató-jelenet és a szerelméhez olyan sokáig hű székely földbirtokos. Még sikere is volt tehát a darabnak, ami alighanem csak a kitűnő előadásnak, nem pedig a darabnak köszönhető.

Elsősorban kell kiemelniük Kovács Györgyöt, aki az egyetemi tanár alakításával egyenletes, szép és színes művészi munkát adott, még valószínűleg is tudta tenni a tulrajzolt romantikus figurát. Egyik legsikerültebb alakítását láttuk. Borovszky Oszkár elegáns és szentimentális idő volt. Hunyadi Sándor arcát és figuráját igyekezett lemaszkírozni, ami valahogyan sikerült is, csak hogy a szerző mondanivalói nem túlságosan lennének hízlelők Hunyadi. Fényes Alice gyatra szerepében is megmutatta, hogy milyen finomságokra képes, különösen az izléselesen megcsinált mulatójelenetben és ott, ahol kevés volt a szöveg: a második felvonás nagyjelenetében. Nagyon jól sikerült Harmath Jolán, Tompa Sándor és Nagy István kabinet figurái. Jó volt Forgács Sándor ügyvédje, Czoppán Flóri és a többiek is, a lüktető és sikerült előadásban. Szép a második felvonás színpada. (—lay)

Lothar: A megváltó halál. Szabad-e megölni a gyógyíthatatlan beteget? Izgalmas és lélekzetfojtó, pompás új regény 350 lap 178 lej Lepage-nál Cluj. Kérjen teljes Franklin jegyzéket.

HAR ZION HAR CARMEL

Egyedüli hajójárat, mely palesztinai lobogóalatt közlekedik Románia és Palesztina között. Rendszeres utas- és áruszállítás.

A legközelebbi hajóindulások Constantából Haifába:

Har Zion	január 21	Har Carmel	február 11
Har Carmel	január 28	Har Zion	február 18
Har Zion	február 4	Har Carmel	február 25

Jegyek kaphatók az

Uj Kelet utazási osztályánál
a
„Kedem“ utazási iroda

transzilvániai és banati vezérképvisleténél.

Teherszállítási ügyekben a

Lazar Bercovici Constanta

vezérigénység szolgál felvilágosítással. Casuta Postala 65. Tel. 174. Táviratcim: Bercovia

»ZSIDÓK UTIA«
Keleti László
modern
képsorozata

Két érdekes interjú és egy proklamáció a spanyol polgárháboru ügyében

Franco tagadja interjújában, hogy Spanyolországban németek szálltak partra, Mussolini azt állítja, hogy Németországnak és Olaszországnak nincsenek területi aspirációi Spanyolországban

Vezető madridi katolikus személyiségek megrázó proklamációja a világ katolikusaiboz Franco gyarmati katonáinak kegyellenségei ellen

Salamancai jelentés szerint Franco tábornok, a felkelő haderők generálissimusa tegnap fogadta a Havas egyik tudósítóját és intervjút adott számára.

A tábornok szobájának falai vallásos tárgyú képekkel vannak kirakva, ő maga iratokkal megrakott íróasztalánál ülve mosolyogva fogadta a tudósítót. Két hatalmas, négyszárművű kandelláber áraszt fényt a szobában.

— Ha akarja, tegyen fel pontos kérdéseket — mondotta a tábornok — kész vagyok kerületés nélkül válaszolni.

— Tudja Ön, milyen izgalmat keltett a világban a hír, hogy Spanyolországban német csapatok szálltak volna partra?

— Nincsenek német csapatok Spanyolországban — válaszolta Franco tábornok. Ezt már formálisan meg is cáfoltam. Egyébként véletlenül sohasem volt olyan kevés polgári német északafrikai birtokainkon, mint mostan. Észrevehető azonban hogy minden egyes győzelmünk után hazug és kezdetleges hírek kampányra kezdődik. Ugy ma, mint tegnap, a felkelő Spanyolország kormányának számára szóba sem jöhet olyan feltevés, hogy átengedjen egy darabkát is a nemzet birtokait képező területekből. Idejében értesültünk, hogy a német partraszállások ügyében kampány indul, mint ahogy tudjuk, hogy másik kampány van készülöben Észak-Ameriká-

ban a felkelő-mozgalom ellen. Azonban nyugodjék meg a világ. Mi nem vagyunk azok, akik Európá békéjét veszélybe rántjuk. A spanyolországi mozgalom nemzetközi jellege nem a mi művünk. Se nem kívántuk, se nem akarjuk. Meg akarjuk szabadítani az országot egy számára idegen ideológiától. Nem akarjuk csak ezt, csak ezért verekedünk.

— Nem akarunk mást, mint ujjaépíteni hazánkat, megsemmisíteni a kommunizmust, Németország és Olaszország mind-egyik a maga módján ugyanezt a harcot vívják: ez a titka a rokonszenvnek, amelylyel irántunk viseltetnek. Mi nem adunk nemzetközi jellegű harcra. Igaz viszont, hogy seregünk kisszámú idegen technikus támogatását élvezi. Akik azonban elesnek a fronton: spanyolok kisszámú önkéntes kivételével, akiket szabályosan alkalmazunk az idegenlégiónban. A Komintern tevékenysége mind fokozottabb és véleményem szerint ez súlyos veszélyt jelent Franciaország és Anglia számára is, különösen a gyarmatokon. Nem akarok a baj prófétája lenni, de Franciaország és Angliának, amelyekkel mindig baráti viszonyban voltam, őrizték jól birtokaikat. Végül lekvánom szegezni, hogy a háboru külső következményeiért felelőseket másutt kell keresni.

Mussolini interjúja — a Völkischer Beobachterben

Franco tábornok jellemző nyilatkozatával egyidejűleg a Völkischer Beobachter is intervjút közöl Mussolinivel.

Azt hiszi — kérdezte az újságíró a Ducet — hogy a madridi harcok európai háborúra vezethetnek?

— Az angol-olasz földközítengeri egyezmény — válaszolta a Duce — nem tesz mást, mint megerősíti a Berlin-Róma tengelyt. Ez logikus kifejtése az európai béke érdekében hozott erőfeszítéseinknek. Nincsen semmilyen területi aspirációnk a szovjetország beavatkozás folytán előállott helyzettel kapcsolatban Spanyolországban

vagy annak egyes részeiben.

Ami Európa politikai strukturáját illeti, a Duce ezeket mondotta:

A Berlin-Róma tengelyt a konszolidáció megkezdése érdekében létesítettük. Nem hiszek az Európai Egyesült Államokban, mert az utópia. Tul óregek vagyunk ehhez ezen a kontinensen. Minden népnek meg van a maga történelme, amiből saját nemzeti és politikai jellegzetességei erednek.

— Mussolini végül rámutatott arra, hogy a demokráciák műve végetért. Azok nem mások, mint a korrupció tüzfészekai, a bolsevizmus segítőitársai.

A spanyol katolikusok Franco-e lenes proklamációja

Párizsi keltezéssel francia nyelvű levelet kézbesített számunkra a posta. A levél aláírója José Bergamin, a „Cruz y Rayo“ című katolikus folyóirat főszerkesztője arra kéri szerkesztőségünket, hogy adjunk helyet lapunkban a mellékelt kiáltványnak, amelyben néhány előkelő pozíciót betöltő katolikus spanyol hazafi vészkiáltást küld a világ valamennyi emberséges emberéhez, emeljék fel tiltakozó szavukat a Spanyolországban történő borzalmakkal szemben.

„Abban a nehéz időben — hangzik a levél — amit népünk ma átél, szükségünk van azoknak segítségére, akik velünk együtt borzalmasnak tartják, amit néhány ember a jog és a humanizmus ellen elkövet.”

A kiáltványt, amelyet több katolikus vezérférfi irt alá, itt közöljük:

A VILÁG KATOLIKUSAIHOZ!

„Abban a lelkiállapotban, amiben mi ma vagyunk, az ész nehezen tud az érzelmeik felé kerekedni, mert a hazánk földjén dúló polgárháboru minden percben új borzalmakat tartogat számunkra, amelynek látára még a leghidegebb vérű ember sem tudja elfojtani fájdalmát, kétségbeesését, felháborodását. Súlyos bűnhődés lesz osztályrésze azoknak, akik lelkiismeretlenül és törvényszegőn kirobbantották ezt a testvérháborút.

Mi, keresztények, akiket talán elválasztanak a különböző politikai meggyőződések, de egyesít az Isten szolgálatában ál-

A legtisztább, a leghatósabb

a fehérfolyás

belső kezelésre, valamint a húgycső és nemi részek megbetegedésénél. GERMIAULT & CIE. 8, RUE VIVIENNE PARIS. Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

4-szer naponta 2-3 pasztilla szedendő.

ló egyazon hitünk, elhatároztuk, hogy tiltakozunk e jogtalanság ellen. Minden nap újabb büntetést szül és minden órában a háboru sötét viharos fellege gomolyog a fejünk felett.

Hát lehetséges az, hogy két évezreddel a kereszténység keletkezése után vannak olyan magukat keresztényeknek valló emberek, akik megfelelkeznek legelmeiből kötelességükről? Nem a polgárháboru durvaságai adják kezünkbe a tiltakozás tollát. Egyedül keresztényi etikánk készít minket a tiltakozásra, a mi drága Madridunk, a spanyol köztársaság fővárosának bombázása láttán. A büszke Oviedót méltán nevezték el „mártírnak“ az összes városok között. De milyen név illeti meg akkor Madridot, amelyre napok óta hullanak az idegenek bombái és amely körül mindenféle jött-ment elemből álló gyarmati hadsereg gyilkolja halomra az asszonyokat és ártatlan gyermekeket.

Templomokat, kórházakat, iskolákat és üzemeiket a földdel tettek egyenlővé, amelyeknek romjait ellepik az ártatlanul meggyilkolt emberek hullái. A toll nem engedelmeskedik e borzalmak leírására. Meg-

áll a lélekzet e szörnyű valóság láttán, amely egyre szomorubb jövőt sejtet.

Ez az oka annak, hogy isten és a történelem előtt felemeljük tiltakozó szavunkat és felhívjuk a világ figyelmét e szörnyűségekre. Szent meggyőződésünk, hogy minden jóérzésű ember osztozik fájdalmunkban!

A kiáltványt a következők irták alá:

Ossorioy Callardo, Spanyolország brüsszeli nagykövete, Leocade Lobo, a madridi San-Gines templom vikáriusa, Carcia Callego professor, Segovia kanonoka, José Gallegos Rocafal, a granadai katedrális kanonoka, a madridi egyetem professzora, José Bergamin a „Cruz y Rayo“ katolikus folyóirat főszerkesztője, José Maria Semprun katolikus író, Garnes katolikus író, Galligas, Kordova kanonoka, Imas a „Cruz y Rayo“ folyóirat titkára.

VERMOUTH BRANCA
a legjobb
étvágyseresztő

Royal slágermozgó

Ma nagy sportesemény!

Következő műsor:

Sport és szerelem

Paul Keller regénye után. Csodás tiroli tájfelvételek. Téli sportok. Si! Ródi! HANSI KNOTECK és VICTOR STAAL. a főszerepekben.

A csábító

Egy modern házasság regénye. GUSTAV FRÖHLICH, LIDA BAAROVA. slágere.

Három bucuresti nagytemplomban istentisztelet volt a Spanyolországban elesett vaskardisták emlékezetére

Bebalzsamozták és hazahozták az elesettek holttestét

Bucuresti, január 18. A Tempo jelentése szerint a Spanyolországban tartózkodó Clime mélnéktől távirat érkezett, mely azt közli, hogy a spanyol fronton elesett két légionárius holttestét bebalzsamozták és a formalitások megtörténte után utnak is indítják Románia felé. Mota és Vasile Marin holttesteit a Casa Verdeben fogják örök nyugalomra helyezni, ahol mauzoleumot emelnek sírjuk fölé.

A bucuresti Eiserica Studentescaban gyászistentiszteletet tartottak Ioan Mota és Vasile Marin emlékezetére. A két légionárius család tagjait kívül jelen voltak elvbárátaik, néhány politikus, egyetemi tanárok és nagyszámú közönség. A templom udvarán és a környező utcákon diákok sorakoztak fel. A liturgia befejeztével Veniamin Pocitan vikárius tartott beszédet, megemlékezve a halottakról, akik olyan ügynek áldozatai, amelyet nem lehet áldozatok nélkül elérni. Az egyetemi templomban és az St. Ilie Georgani templomban szintén istentisztelet volt a két elesett lelküdvéért. Hét-főn délután öt órakor az Ilfovi ügyvédi kamara és ügyvédszövetség rendkívüli ülést tart a két halott emlékezetére, akik az ügyvédi kamara tagjai voltak.

Brailan a georgista párt ülésén Bratianu George tartott beszédet, melyben a külpolitikai kérdéseket érintette, de beszédében megemlékezett a vaskardista halottakról is. Az életáldozat egy meggyőződésért tiszte-

letet érdemel. Fájdalmas azonban, hogy a fiatal román energiák távoli harcmezőkre essenek el. Levonjuk azt a tanulságot a szomorú eseményekből, hogy olyan körülményeket kell te ementünk a fiatalság számára, hogy határainkon belül éhessen és határainkat védelmezze.

A Curentul szerint tegnap olyan hírek terjedtek el a fővárosban, hogy a többi öt román légionárius éspedig Dumitrescu, Clime, Cantacuzino, Totu és Banica is megsebesültek.

Sztrájkba léptek a párizsi mészárosok. Párizsból jelentik: A mészárosok ma sztrájkba léptek. A munkások elfoglalták a vágóhidat. Eddig incidensek nem adódtak.

Crystallin és Tropic a legmodernebb. Orvosilag ajánlva. Huszonhat állam egészségét óvja. Ugyeljen az OLLA márkára, ne fogadjon el utászatekat

Román Opera

Két rendkívüli előadás rendes helyárrakkal

KATONA GYULA

külföldön élő cluji tenorista vendégszereplése a

BOHEMELET-ben január 20-án, szerdán

RIGOLETTO-ban január 22-én, pénteken

Bérletszűnetben, kedvezményes jegyek érvénytelenek.

SPORT

Universitatea—Jahn (Cernauti) 2:0 (1:0, 1:0, 0:0)

A OS Miercurea Ciuc legyőzte a Jahn-t, de a Dragos Vodától vereséget szenvedett

Cluj, január 18. (Az Uj Kelet tud.) A jég-hokki Nemzeti Bajnokság során az Universitatea együttese vasárnap a cernauti Jahn-nal mérte össze erejét, amelyet 2:0 (1:0, 1:0, 0:0) arányban legyőzött. A mérkőzés az Universitatea teljes fölénye jegyében zajlott le, minthogy a Jahn alig mutatott valamit, meg kell állapítani azonban, hogy az Universitatea sem adta tudása legjavát. A játék nélkül, minden szépséget nélkülöző volt. A gólokat Ciuca és Telea I ütötték. A mérkőzést Székely vezette. A csapatok a következő összeállításban játszottak:

Universitatea: Biró, Reiner—Cutu, Ciuca—Sabau—Tilea. Csere: Sangeorgeau—Pusztay—Daróczy.

Jahn: Talschi, Detrich—Plashke, Neumann I—Weber—Schrank. Csere: Neumann II—Blaschitzik.

Miercurea Ciuc. Dragos Voda Cernauti—CS Miercurea Ciuc 4:0. Bajnoki.

Miercurea Ciuc. CS Miercurea Ciuc—Jahn Cernauti 3:1. Bajnoki.

A jég-hokki Nemzeti Bajnokság állása a következő:

1. Telefon Club	3	3	0	0	9	1	6
2. Dragos Voda	2	2	0	0	5	2	4
3. Jahn	4	2	0	2	4	6	4
4. CS Miercurea Ciuc	3	1	0	2	3	7	2
5. Universitatea	6	1	0	5	6	13	2
6. HC Bragadiru	1	0	0	1	0	2	0

Első mérkőzésén döntetlent ért el az oradeai vegyes

Bordeaux, január 18. A CAO-Crisana labdarúgóegyesület tegnap délelőtt 11 órakor ideérkezett és 2 órakor francia portyája első mérkőzésére állt ki a helyi válogatot ellen. Az oradeai vegyescsapat 2:0-ás félidői vezetés után 4:4-es döntetlen eredménnyel volt kénytelen megelégedni. A csapat ma Párizsba utazott, ott néhány napig pihen, majd folytatja turáját.

Az atlétikai szövetség új vezetősége

A román atlétikai szövetség tegnap tartott közgyűlésén a következő elnökséget választotta: Camarasescu, Boerescu, Marascu mérnök, Schmettau, Baicu, Ianculescu, König, Leoveanu, Popovici Teodor, Panaitiu ezredes és H. Hárju.

Bel- és külföldi jég-hokki eredmények

A Telefon Club jég-hokki együttese tegnap Brasovban szerepelt, ahol a Societatea de Patinaj Brasov jég-hokki együttesét 2:0 arányban hengerelte le. A gólok közül a bucaresti együttes Queen nevű kanadai játékos a tizenkettőt ütött.

Prága. A Kymberley Dynamiters kanadai jég-hokki együttes Prágában a LTC ellen 4:1 (2:0, 0:1, 2:0) arányban győzött.

Basel. Svájc—Franciaország 8:1 (2:0, 3:1, 3:0). Válogatott jég-hokki mérkőzés.

Bécsben futbaloznak. Bécsből jelentik: A kedvező időjárás lehetővé tette barátságos mérkőzések játszását. Eredmények: Rapid—Postsport 6:1 (4:1), Wacker—Hakoah 2:0 (1:0), FAC—Hallfort 2:1 (1:0), Semering—Vacuum 4:3 (2:1).

ELHALASZTOTTAK A ROMÁNIAI MAK-KABI KONGRESSZUSAT. Tudósítónk jelenti: A Romániai Makkabi Szövetség kongresszusát, amely január második felében lett volna, az ekzekutív elhalasztotta. Az elhalasztásra az adott okot, hogy a zsidó sportegyesületek nagyrésze nem küldte be évi jelentését, amelynek alapján a sportműködésről, valamint a tapasztalatok alapján a munka-program összeállításáról kimutatások készülhettek volna. A kongresszus újabb időpontját még nem jelölték ki.

A Haggibbor vívóinak figyelmébe. A Haggibbor vívószerkesztője értesít az összes tagjait, hogy a közeli versenyekre való tekintettel január 20-án, szerdán este 8 órai kezdettel a Mózeas-vívótérben (Calea Victoriei 10) értekezletet tart.

Amerika válogatott asztaliteniszcsapata első európai mérkőzését Brüsszelben játszta. Utána Budapestre, majd a badeni világ bajnokság után Londonban fejezi be európai turáját. Február 17-én indul vissza Amerikába a csapat.

Unirea Tricolor—Tricolor Ploesti 2:3 (1:2). A szezonra komolyan készülő bucaresti labdarúgócsapat a ploesti Tricolort látta ven-

dégül, amely azonban váratlanul igen komoly ellenfele volt a minden részében még nyikorgó Unirea Tricolornak. Különösen az első félidőben a ploesti csapat, amely a B) ligában játszik, alaposan megszorította a bucarestieket. A bucaresti csapat góljait Schile-riu és Traian Jonescu lökték.

A cluji Victoria megkezdte az edzéseket. A cluji Victoria labdarúgócsapata megkezdte edzéseit — egyelőre tornateremben. A tornatermi edzést a Victoria az UEC tornatermben végzi. Amint az idő lehetővé teszi, a cluji csapat a pályaedzéseket is megkezdte.

Birger Ruud sivilágbajnok Brasovban. Bucarestből jelentik: Brasovi sportkörök kezdeményezésére tárgyalások folynak Birger Ruud többszörös olimpiai siugró bajnokkal. A terv szerint február hónapban Brasovban lesikló és műgöngy tanfolyamot rendeznek, amelynek vezetését Birger Ruud látná el.

Törökország készül a Balkanadára. Ankarából jelentik: Az idei Balkán labdarúgóturnára való tekintettel tegnap avatták fel az új ankarai stadiont, ahol a Balkaniadát rendezni fogják. A török labdarúgószövetség elvállalta a rendezést, erről az illetékeseket már értesítette.

Jelmezes jégünnepély Clujon. Ma, kedden este 8-tól 12 óráig a cluji sétatéri jégpályán jelmezes jégünnepélyt rendeznek. A bérletek öt lej ráfizetés mellett érvényesek.

Vasile Serbanescu román ökölvívó a napokban Párizsban mérkőzött a belga Gustav Limousinnal s látható fölénye dacára eldöntetlen eredményt hirdettek ki. Február 13-án Serbanescu Brüsszelben az amerikai Zeeman-nal boxol, majd Pierre Charles volt Európa-bajnokot hívja ki mérkőzésre.

SZÍNHÁZ-FILM

Jövő héten kelhetes vendégjátékra Oradeára megy a színház

Színházunk második játékciklusa a jövő hét szerdáján véget ér. Csütörtöktől két héten át Oradean fog játszani a társulat, ahol tudvalevőleg négy részletben összesen két-hónapos szeszónra vállalt kötelezettséget.

Az utolsó hét műsora rendkívül változatos. Kedd este az érdeklődés után itélve zsúfolt ház előtt adják Lehar legszebb operettjét, A mosoly országát. Az előadás legfőbb érdek-

sége, hogy Szu-Cseng herceg szerepét Gari Gyula, a most feltűnt nagytehetségű és gyönyörű hangu fiatal tenorista fogja énekelni.

Szerdán este Gorkij Éjjeli menedékhelye szerepel a műsorban. Komoly darabnak rég volt akkora sikere, mint az Éjjeli menedékhelynek. Ezt mi sem bizonyítja jobban, minthogy ezuttal is általános óhaj nyilvánult meg az Éjjeli menedékhely előadása iránt.

Sok hü-hó Emmiért

Csütörtök este lesz a bemutatója Aszlányi Károly, Harmath Imre és Fényes Szabolcs nagyszikerű operettjének, amelynek sokat ígérő címe: Sok hü-hó Emmiért. A budapesti Kamara Színházban a mi színházunk hajdani kedvencei: Dajka Margit és Szücs László játszották az operett két főszerepét, amelyeket nálunk Solymosán Magda és Jenei János

alakítanak. Kivülük egész sereg kitűnő szereplő játszik még a darabban: Sándor Stefi, Stefanidesz III, Tompa Sándor, Fülöp Sándor, Csóka József, Deésy Jenő, Lantos Béla és mások. Az előadást Gróf László rendezi. A darabban gazdag műsoru kabaré is van, amelynek kiemelkedő attrakciója Bázsa Éva és Tebán János új tánca.

HETI MŰSOR:

Kedd fél 9: A mosoly országa. (Gari Gyula tenorista első fellépése. Solymosán Magda, Stefanidesz III, Miklóssy Margit, Csóka József, Tompa Sándor, Deésy Jenő, Fülöp Sándor fellépésével. Bérlet-szünetben. Rendes helyárakkal.)

Szerda fél 9: Éjjeli menedékhely.

Csütörtök fél 9: Sok hü-hó Emmiért. (Aszlányi Károly, Fényes, Szabolcs és Harmath Imre legújabb operettje. Rendező: Gróf László. Főszereplők: Solymosán Magda, Sándor Stefi, Stefanidesz III, Jenei János, Tompa Sándor, Fülöp Sándor, Csóka József, Deésy Jenő, Lantos Béla. Premier bérlet.)

Péntek fél 9: Sok hü-hó Emmiért. (Rendes bérlet.)

Szombat d. u. 3: Lengyelvér. (Ifjúsági előadás, olcsó helyárakkal).

Szombat este 9: Sok hü-hó Emmiért. (Harmadszor.)

Vasárnap d. u. 3: A virágzó asszony. (A nagyszikerű vigjáték első olcsó hely-áras előadása.)

Vasárnap d. u. 6: Eső után köpönyeg.

Vasárnap este 9: Sok hü-hó Emmiért.

ROMÁN OPERA MŰSORA

Szerda, január 20: Bohémélet. (Katona Gyula tenorral.)

Péntek, január 22: Rigoletto. (Katona Gyula tenorral.)

Sajtó alatt

Majrovits Méir Jehuda

„Hazatérés”

a Ma zsidó regénye

ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Sport és szerelem. Paul Keller regénye után. A legszebb téli sportfilm. Si! Ródi! Csodás tirol tájfelvételek. Főszerepekben: Hansi Knoteck és Victor Staal.

EDISON MOZGÓ MŰSORA:

Hétfőtől: Pompás műsor! Román és magyar feliratokkal. I. Megtaláltam a feleségem. Vigjáték. Claudette Colbert. II. A nagy fiú. Slágerfilm. Elissa Landy, Adolph Menjou. III. Híradó. Helyárak: 10 és 18 lej. Kezdet: 3, 6 és 9 órakor.

APRÓ HIRDETÉSEK

Süketnéma, valóságos, intelligens, szép lány részére életrevaló és egzisztenciával rendelkező süketnéma fiatalember — 30 éven felüli — írjon házasság céljából a kiadóba fényképes ajánlatot „70 ezer lej” jellegével.

Brasovi központi nagyrúházbán még egyes szekciók kiadók. Az azonnali ajánlatokat szakma, rendelkezésre álló tőke és referenciák megjelölésével „Brasov” jelige alatt a kiadó továbbítja.

Rentabilis üzletbe vagy vállalatba 150—200.000 lej tőkével betársulnék, közreműködéssel, egzisztenciám és tőkém biztosításával. „Textiles” jeligére Fuchs Satumare, Filipescu 21.

Nőmeneteli részletlettel árucikkeinek Clujon és vidéken való terjesztésére keres megfelelő referenciákkal rendelkező vezér-ügynököket. Ajánlatokat „Garanciaképes” jeligére Rudolf Mosse, Cluj kérünk.

Négy középiskolát végzett fiatalember bármilyen állást vállal. Cim a kiadóban.

Jól bevezetett faraktárhoz társ kerestetik. „150—200.000” jeligére.

Elegáns uriszoba berendezés díofagyókérből eladó. Cim a kiadóban. Megtekinthető 2—3 óra között.

Nagy tömegben elhelyezhető találmánynak az országban való bevezetése céljából ügyes, komoly és intelligens utazót keres iparvállalat 50.000 lej övadékkal. Ajánlatokat „Nagy kereset” jeligére a kiadóba.

Szabadalmazott közszükségleti cikk gyártása és forgalombahozása céljából 100.000 lej tőkével társ kerestetik. Megkereséseket „Nagy haszon” jeligére továbbít a kiadóhivatal.

Fiatalkorú tisztviselő azonnali belépésre kerestetik. Cim a kiadóban.

Könyvelésben jártas tisztviselőt keresünk. Ajánlatokat „Cluji” jeligére a kiadóba kérek.

Házasság céljából keresünk 28—35 éves, intelligens, művelt és 15 családból való zsidó iparost, kinek mezeifelés esetén Brasovban biztos és nagyjövedelmű egzisztenciát nyújthatunk. Kimerítő, lehetőleg fényképpel ellátott, ajánlatokat „Rentabilis iparág” jelige alatt a kiadóba továbbít.

NEZZE MEG SZÉPLELAKÁS BOLDOGSÁG.

SZÉKELY és RETI bútorgyár r.t. állandó kiállítását

BUCUREȘTI MŰDÉS

TACSE IONESCU

MINIATURÁRA MŰMŰTŐM MEG- ZOTTUNYAT EREDETI BÚZAJÁRÓVAL

A zsidó sorsban nincsen új a nap alatt

Aradi zsidó iparosok száz év előtti harca a „numerusz klauzusz” ellen

A Nemes Vármegye megadja a zsidó mesterlegényeknek a munkajogot, „mert senkinek élelemszerzés betsületes módja meg nem gátolható”

Arad, január 18. (Az Uj Kelet tud.) Feküldő iratok fekszenek előttem. Azóta, hogy a most már rozsdabarna betűket rájuk vetették, több, mint száz esztendő telt el. Az, amit magukban foglalnak tulajdonképpen nem több, mint egy-egy hivatalos irat tartalma, amely annakidején megette a bürokrácia szokásos utjait. Ezek a lapok azonban a rajtuk levő iktató számon tul történelmet is hordanak magukban, a történelem lapjai ezek, érdekes, ma is időszerű lapjai a zsidó hétköznapi történelmének.

Időszerűek ezek a lapok, mert olyan kérdéseket tárgyalnak meg, amelyek ma talán még inkább, mint akkor, élénken foglalkoztatják a zsidóságot és egy olyan folyamatra világítanak rá, amely napjainkban is tart és különösen ma nyert döntő fontosságot. A kérdés, amelyet említettünk: a zsidóság ipari pályákon való elhelyezkedésének problémája, a folyamat pedig: a zsidó társadalom átrétegződése, a zsidó ipari és mezőgazdasági rétegek kiszélesítése.

A Szabók Céhe a zsidó legények ellen

Az egyik iratból arra következtethetünk, hogy több, mint száz esztendővel ezelőtt is felmerült bizonyos ipari „numerus clausus” irányzata és ezt az irányzatot Aradon néhány zsidó szabó letelepedése idézte elő. A zsidó szabóiparosok problémájával behatóan foglalkozhatott akkoriban Aradon „mindkét nemű Szabóknak Céhe”, amely 1832-ben a következő beadványt intézte ennek a kérdésnek rendezése érdekében a főszolgabíróhoz:

„Tekintetes Fő Szolga Bíró Ur! Ezen város környékében zsidóknak napról napra nevelkedő szaporodások kénszerét beünnyel Tisztelt Tekintetes Fő Bíró Urhoz olyan alázatos kérelemmel fordulni, melytől minden Czéhiek fő Biztossa ez által mi reánk származott keserves sorunkat megtekinteni és azt Hivatalának Méltóságánál fogva kegyessen orvosolni. Mert ennek előtte csak egynehány esztendőkel ezen városban tsak két zsidó szabó azon engedelmet nyervén, hogy ki tanult szabó mesterségeket üzhessék, már mostan azok a számok tizenháromra nevelkedet, Békességesen el néztünk mink zsidóknak ezen visszaéléseket gondolván, hogy ők magok azt meg fogják szüntetni, de minekutánna szomoruan tapasztalni kényszerítve volnánk, hogy ujonnan készülnének bizonyos Frankl Jakabot és Szeidert itten megházosítani és Szabó Mesterségnek szabad üzést nekik megengedni, azon környüllállásból, minthogy ezek idegen országból a Conscriptio alatt volnának és elbotsajtó Levéllel szükölködnének, alázatosan epedezni bátorokodunk, méltóztatna a Tekintetes Fő Bíró Ur mostan hamarjában törtéendő házások kötésekét kegyesen meg akadályozni és arra őket szoritani, hogy honnan léteket ki mutassák és elbotsajtó Leveleket Törvényesítsék, mert különben, minthogy nálak semmi Remek, semmi Czéhben való beírás vagy költséggel járuló bejelentés nem volna, könnyen megtörténhetne, hogy ilyen beházosítások által a számok hatvanra is szaporodjon.

„Ezen igazságos kérésünket hogy a Tekintetes Fő Bíró Ur pártolni fog méltóztatni, annális inkább bátorokodunk reményleni, minthogy a Nemes Vármegye részéről már is azon kegyes rendelés meg volna téve, hogy ezen város környékéről minden idegen országi zsidók és kivált olyanok, a mellyek elbotsajtó Levél nélkül vagynak kiküldessenek — akik is egyébb eránt legmélyebb tisztelettel maradunk

„A Tisztelt Tekintetes Fő Bíró Urnak alázatos Szolgái Aradi mindkét nemű Szabóknak Czéhe általjában.”

A Vármegye emberséges döntése

Nilván ennek a mozgalomnak hatása alatt történt, hogy az aradi zsidó szabók beadvánnyal fordultak a megye vezetőségéhez, amelytől többek mesterségük folytatásának biztosítását kérték és annak tisztázását, hogy milyen körülmények között tarthatnak

zsidó segédek. Erre a beadványra Aradmegye közgyűlése választott és végzésében megértő és mélyégesen emberi felfogásról tett tanuságot. A határozatot a megye az 1833-as esztendő elején hozta és annak szövege a következő:

„1833-ik Januárius 17-ikén Aradon tartott közgyűlés alkalmával,

„Ik. 109. sz. a. Az Aradi Zsidó Szabók a végett terjesztik kérelmüket: hogy mivel mult esztendei Ik. 1823 Sz. a. költ Megyei Végzés, melyben Mesterségök Uzésére a Szabadság megadott, a legények tartása iránt való Szabadságot világosan meg nem határozná, és ezen okból Zsidó Legények tartásában gátolhatóknak, kéri ezen végzést megújítani és Legények iránt a Határozást világosan kiadatni.

„Végeztett.”

„E folyamodás érdemében fenálló felsőbbi Rendelések értelménél, de azon természetes igaznál fogva is: hogy senkinek élelem szerzés betsületes módja meg nem gátolható: a folyamodó Aradi Zsidó Szabóknak Zsidó legényekkel, ebelt mesterségöknek Szabad Uzésére engedelem adatik.

Másfélmillió fontba kerül India káprázatos koronázási ünnepsége

VI. György tiszteletére fényszórókkal világítják meg a Nilust és a piramisokat

London, január 18. VI. György király ideiglenesen felmentette őrcsét, Gloucester herceget a cembervedi törzstiszti főiskola látogatása alól, hogy minden idejét a koronázás előkészítésének és a király helyettesítésének szentelhesse. Szó van arról, hogy a herceg meglátogatta az európai udvarokat, hogy forma szerint, személyesen közölje VI. György trónralépését. A kenti hercegi pár Skóciát, Walest és Észak-Irországot utazza be a koronázás előtt.

A koronázási meghívókra még nem érkeztek meg az összes válaszok, de már eddig is bejelentették megjelenésüket: Umberto olasz trónörökös, Julianna holland trónörökös és férje, Bernát herceg, a svéd, norvég, dán és román trónörökösök, Csicsibua japán királyi herceg és neje, Lebrun, a francia köztársaság elnöke, Smigly-Rydz lengyel tábornagy és Benes, Csehország elnöke. Argentína több cirkáló és torpedórombolót küld Angliába, hogy az argentin haditengerészetet képviseljék a koronázáson. A hajók éprilisban indulnak. A dominiumokat kormányküldöttségek fogják képviselni vainszterelnökeik vezetése alatt és minden dominium hadereje az összes fegyveremeket képviselő többszázfőnyi csapatkülönítményt is küld Londonba. A gyarmatok koronázási képviselőbizottságokat alakítanak. A dominiumok kormányai egymással tanácskoznak

a koronázási ajándékokról, nehogy valamenyien hasonló ajándékokat küldjenek. Savage, Uj-Zéland miniszterelnöke koronázási emlékalap gyűjtését javasolta, amelynek hozadékát mindenütt az illető dominiumok gyermekjóléti intézményei élveznék. VI. György király Erzsébet királynéval novemberben Indiába utazik, hogy Uj-Delhiben India császárává koronáztassa magát. Miután a Victoria and Albert királyi yacht nem alkalmas a hosszú tengeri utra, az indiai kormány 20.000 tonnás óceánjáró gőzöst bérel és alakítat át udvari yachttá az utazásra. Lord Zetland indiai miniszter is elkíséri az uralkodópárt.

A szokásos hadihajókíséret elmarad, miután a tengerügyi hivatal a jelenlegi nemzetközi viszonyok között nem nélkülözheti a haditengerészet egységeit. Az uralkodópár utközben megáll Kairóban és tiszteletükre fényszórókkal világítják meg a Nilust és a piramisokat, a gulákat, és a Sphinxet. A karácsonyt valószínűleg a hajó fedélzetén töltik Bombay kikötőjében, december 29-én vonulnak be nagy pompával Uj-Delhibe és december végén vagy január elején tartják a fényes koronázási Durbart, amelynek költségeire India kormányja másfélmillió fontot vesz fel a költségvetésbe.

Hivatalos körök legalább egymillió látogatót várnak Uj-Delhibe a Durbarra.

Az Egyesült Államok kilenc koronázatlan királya

Hogyan uralkodik az Egyesült Államokban a legfelsőbb bíróság kilenc tagja, akik a legnagyobb urak Amerikában

Washington, január 18. Az Egyesült Államok fővárosában pompás palota emelkedik. Ebben a palotában székel a „Supreme Court”, a legfelsőbb bíróság, amely kilenc élethossziglan megválasztott bíróból áll.

A kilenc bíró nem is olyan rég költözött be az új palotába és mivel az amerikaiak szeretnek mindent számokban kifejezni, ki derült az is, hogy az igazságügyi palotát négy évig és harmadfél hónapig építették, a költségek pedig kilencmillió 785 ezer dollárt emésztettek fel. Amikor a bírák beköltöztek az új palotába, általában elégedettek voltak. Az épület tényleg külsőleg is kifejezte a legfelsőbb bíróság tekintélyét és hatalmát. Csak a székeket találták kényelmetleneknek a bírák, Epezzért áthozatták a régi épületből a régi székeket.

A bírák közül a legfiatalabb 61 éves, a legidősebb pedig 79. Ahogy beköltöztek az új palotába, egyik legelső ténykedésük az volt, hogy felülvizsgálták Rooseveltnél emelt törvényt, amely a gazdasági élet újjászervezésére vonatkozik. Négy évig dolgozott a törvényeken Rooseveltnél és az elnök híres agytrószta. A legfelsőbb bíróság majdnem valamennyi törvényre kimondotta az alkotmány-ellenességet. Ezzel a döntéssel hatályukat is veszítették Rooseveltnél törvé-

nyei. Ebből is látható, hogy a legfelsőbb bíróság kilenc tagja tulajdonképpen koronázatlan királya az Egyesült Államoknak.

Jefferson korában történt

1800-ban a republikánusok Jefferson vezérlete mellett óriási választási győzelmet arattak. Az előző elnök, Adams, mielőtt elhagyta volna tiszttségét, távozása előtt gyorsan befolyásos állásokba helyezte el néhány bizalmas barátját. William Marburyból a columbiai kerület sheriffje lett, egyik miniszterét, John Marshallt élethossziglanra a legfelsőbb bíróság tagjává nevezte ki.

Amikor Jefferson átvette a hatalmat, természetesen arra törekedett, hogy az előző elnök barátait a lehetőség szerint kimenelje állásaikból. John Marshallnak nem csinálhatott semmit sem, mivel az élete végéig tagja volt a legfelsőbb bíróságnak. William Marburytól, a sheriffőtől azonban megtagadta a hivatalában való megerősítést.

Mrbury erre a bírósághoz fordult és végül is a legfelsőbb bíróság elé került az ügy. Az esetet épp John Marshallnak osztották ki. Kényes volt a dolog. Marshall nem akart sem jobbra, sem balra dönteni és végül is azt sütötte ki, hogy a legfelsőbb bíróság nem illetékes ebben az ügyben. Alkotmányos felfogatást azonban hatalmas írásmul-

„Jegyzőkönyvből kírta Jakabos Benjámín megyei kiadó.”

A megye végzése tehát tisztázta az aradi zsidó szabóiparosok zsidó legénytartási jogát azon az egyszerű és emberi alapon, hogy „senkinek élelem szerzés betsületes módja meg nem gátolható.”

Az aradi zsidóságnak az iparosodásért, az ipari pályákon való elhelyezkedésért folytatott küzdelme azonban ezzel a végzéssel nem ért véget. Tudvalevőleg 1840-ben foglalkozott a magyar országgyűlés a zsidók polgárjogával, de az ipari pályákon való érvényesülést az akkor hozott törvény sem oldotta meg és ez készítette 1847-ben Steinhart Jakab aradi főrabbit, hogy terjedelmes felirattal forduljon Arad vármegyéhez, rámutatva azokra az akadályokra, amelyek miatt a zsidó ifjak — bár minden jószándék meg van bennük — nem mehetnek ipari pályákra. Ebben a ritka érdeklődésű emlékiratban a főrabbi számos gyakorlati jelentőségű javaslatot tesz annak érdekében, hogy könnyítsék meg a zsidó ifjak ipari pályákon való elhelyezkedését.

Erről az emlékiratról és annak részletes tartalmáról azonban legközelebb.

(m. t.)

JANUÁR 23-AN, SZOMBATON ESTE 10 ÓRAI KEZDETTEL

HAGGIBBOR BÁL
AZ UJ IPARKAMARA DISZTERMÉBEN

ben fektette le, amelyben kinos szórásalhasogatással kifejtette, hogy a legfelsőbb bíróság magától értetődően illetékes arra, hogy olyan törvényeket, amelyeket a kormány, vagy a kongresszus alkot, hatályon kívül helyezzen, amennyiben azok az alkotmányba ütköznek.

Jefferson, az amerikai kormány és a kongresszus tudomásul vették a legfelsőbb törvényeszk iratát, márcsak azért is, mivel látszólag az ő álláspontjuk mellett döntött és Maribury nem lehetett sheriff. Az irat többi részével nem sokat törődtek. Ez a papíradarab volt azonban az, amely megalapította az U. S. A. kilenc koronázatlan királyának hatalmát. Ettől kezdve, vagyis 1801-től fogva, amikor az Egyesült Államok törvényhozása az iratot tudomásul vette, áll fenn a legfelsőbb bíróság ama joga, hogy hatályon kívül helyezzenek olyan törvényeket, amelyek — szerinte — ellenkeznek az alkotmánnyal.

Egy klasszikus eset

A legfelsőbb bíróság történetében a legklasszikusabb eset 1855-ben fordult elő. Fred Scott néger rabszolgaát ura az egyik déli államból a másikba vitte magával, noha a Missourl-egyezmény értelmében 37 év óta már nem is volt rabszolgaság. Urának halála után az özvegy ismét visszaköltözött a déli államokba, magával vitte a néger rabszolgát és eladta ott családjával együtt. Ez ellen azután tiltakozott a rabszolga. Az ügy legfelsőbb bíróság elé került és a kilenc koronázatlan király úgy döntött, hogy Fred rabszolga és ilyformán joga sincs ahhoz, hogy amerikai polgár ellen pereljen. Ezzel el is utasította Fred Scott panaszát és ez akkor történt, amikor a Missourl-egyezmény már 37 év óta elismert törvény volt.

Az Egyesült Államokban a felháborodás óriási vihara söpört végig és annyi bizonyos, hogy ekkora beleszólat az elnök és a kongresszus törvényalkotó hatalmába nem akartak elérni az alkotmány megalkotói. Már ekkor világosnak látszott, hogy a legfelsőbb bíróság jogait szabályozni kell. Ez a vélemény azóta számtalanszor előtérbe került és ahányszor egy új elnök került Amerika elnöki székébe, mindig szóba került a legfelsőbb bíróság jogainak módosítása. A tervből azonban még sohasem lett semmi, mert más fontosabb kérdések mindig háttérbe szorították a problémát.

Közben pedig korlátlanul uralkodik Amerika kilenc koronázatlan királya immár 136. éve.

LOBAGOLA

EGY NÉGER ZSIDÓ ÖNÉLETRAJZA

II. FEJEZET

AZ ÖSERDŐ VESZEDELMEI

Oroszlánok. Guma megment engem az emberevőtől. A büszke leopárd. Falunk éjjele. Veszedelmes kigyók. Hogy ölik meg a fiuk a kigyókat. Megharap egy horgos gyík. Hogy gyógyultam meg. Hogy gyógyítjuk a betegeket. A ju-ju ház.

Az oroszlánnal csak ritkán van baj, az oroszlánnak nem szokása a falut megtámadni. Néha felbukkan egy kóbor, öreg oroszlán, talán kétségbeesetten éhes vagy az is meglehet, hogy már kószolt embervért. Ez a félelmetesebb fajta, mert mindenhol elmerészkedik és mindent, mindenkit megtámad.

Az oroszlán érzékeny, félnék, majdnem gyáva állat. De mégis ő az állatok királya, mert nem él vissza a gyengébbel és csak velem egyforma nagyságu állatokkal bocsátkozik harcra, de nem támad meg például egy gazellát vagy majmot. Ha véletlenül elmegy egy oroszlán mellett, amikor az egyedül van és nem egy gonoszlelkű nőstény társaságában, akkor, ha úgy tesz, mintha nem venné észre, sohasem támad meg. De ha észreveszi, hogy láttad őt, akkor készül a küzdelemre, életre-halálra. Az oroszlán nem emberevő, de ha egyszer megkóstolta az embervért, vagy ha már öreg ahhoz, hogy élelem után vadászson, akkor, de csak akkor, eszik emberhúst. Nem támad téged szembe, hanem körülötted leselkedik és szemmel tart, amíg olyan helyzetbe nem kerül, hogy rád ugorhasson.

Ha védekezésül felmászol egy fára, az oroszlán könnyen kap segítséget az elefánttól, mert az elefánt és az oroszlán jóbarátok. Néha-néha megtámadják ugyan egymást, de azért a legjobb barátok, úgy-hogy fent a fán sem maradhat biztonságban. Az elefánt az oroszlán segítségére jön, az oroszlán megmondja az elefántnak, hogy azt szeretné, hogy te lekerülj a fáról, az elefánt megrázza a fát vagy gyökereitől kitépi és te már lent is vagy.

A legbiztosabb és tényleg az egyedüli mód, hogy megmenekülj az Ondoerdő vadállataitól az, hogy bevezesd magad az ágak rengetegébe és elbujsz. A vadállat szaglása nem talál rád, csak a vér szagát érz meg és így, ha megmenekültél látóköréből, a veszedelmétől is megmenekültél.

De az oroszlán szívesen csatlakozik a többi vadállathoz, ha arról van szó, hogy embert öljenek. A vadállatok világában egy embert ölni nagy tisztesség és minden vadállat összesereglik, ha ilyen módon éltetésre juthat az emberrel — még leopárd is, pedig az Ondoerdőnek ez a legfüggelenebb vadállata.

Sok bős oroszlánt láttam életben és egy embe-öl oroszlán el is pusztított volna, ha nincs velem egy lány, akit Gumának hívnak. Egy harcos vezér harcos leánya. Guma gazdag volt, apja örököse, nemesi származású, bátor, de mégis szeencsétlen. Majd később elmondom történetét. Amikor a fenevad körme és foga már a husomba vágott és egy horgos-gyík is megharapott, ez a leány megmentette az életemet, olyan jól tudott bánni a nyílal. Rajta mulott, hogy nem téptek darabokra.

Megmenekülésem egy nappal azután történt, hogy kidobolták a szokásos figyelmeztetést, amelyet mindig közhírre tesznek, ha vadállat, vagy valamely ellenséges tözs veszélyeztetni a falu biztonságát. Az erdő mellett játszottan egyedül, amikor egy hatalmas, vad, emberevő fenevad valahogyan behatolt a faluba, még mielőtt valaki is észrevette volna. Két csöppéget, akit anyjuk ott hagyott, mert úgy megjédt, hogy elfutott, darabokra tépett és részben felfalt; egy fiatal lányt csunyán összemartangolt, de nem halálosan; és dühét még csak ingerelte az, hogy egy pár fiu sikoltozva menekült előle.

Nem volt kéznél mérgezett nyíl és az öreg-et egy tiszta törrel megsebesítették. Valaki rádobta a tört. Egyre növekvő dühében előre, meg hátra ugrott, majd lekuporodott, ugrásra készen, amikor engem megpillantott. Guma dobta a tőt a fenevadra és időközben szerzett mérgezett nyilat is. Észrevette, hogy kicsoda halálos veszedelem fenyeget, mert az oroszlán megpillantott engem és támadásra készült. Kiáltására feifi-

gyeltem, azt tettem, amire bennünket tanítottak, hogyha veszedelem egészen közelről lép meg: teküdjem a földre és assam be magam, amennyire csak tudom. Anyyira megrémültem, hogy a tanítás második részét elfelejtettem és a földre dobva magam, elég ostobán kiáltozni keztem. Az oroszlán rám vetette magát.

Guma már olyan közel volt hozzám, hogy használhatta mérgezett fegyverét, amely az oroszlánt sórénynén át a nyakán érte. Hogy a találat szeencse volt-e, vagy a lány ügyessége, azt nem tudnám megmondani. Támadása eltérítette az oroszlánt szándékától, fájdalmában körbe-körbe forgott, vadul üvöltött, aztán a mérge megtette a magáét: az oroszlán felfordult és rettenetes kínok között megdöglött.

De nem az oroszlán az egyedüli állat az Ondoerdőben, amely veszélyeztet minket. Valójában nem okoz igen sok bajt. Legártalmatlanabb az elefánt, utána mindjárt az oroszlán következik. Az erdő vadjai közül legkellemetlenebb a majom. Azután következnek a leopárd, amely annyival veszedelmesebb, mert nem olyan gyáva, mint a majom. A leopárd az erdő legbátrabb vadja — legalább ezt mondják a vadászok. Ravasz, sompolygó, mint a macska, de ha támad, nyíltan és bátran teszi. A leopárd nem leskelődik körülötted, rögtön támad és ha szembe kerül veled, akár éhes, akár nem, mindig beléd akar kóstolni. Addig haicol, amíg nem végez veled vagy te nem vészelsz vele. Ha leopárd harcra kelt veled, sohasem hal meg egyedül, valakinek vele kell halni és nem futamithatod meg, mint például az oroszlánt, ha megsebesítetted. Ha a leopárd lefekszik, akkor az azt jelenti, hogy meghalt. A leopárd sohasem hal meg, amíg nem halott, mondja egy közmondás. Amíg lélekenzi tud, addig küzd és harcol.

Benszült vadászoknak tisztesség, ha leopárdal kerülnek össze. A leopárd teljesen független és sohasem keveredik el más vadállatokkal. Egyedül utazik. Sohasem látod, hogy más vaddal együtt igyék, ez tisztelettel tölti el vele szemben a többi állatot, mert tudják, hogyha a leopárd szól, az azt jelenti, amit mond.

A leopárd nagyon kedveli a majomhúst, de kedvenc étele a gazella. A leopárd mindig talál kifogást, hogy távolmaradjon, ha a többi állat társas összejövetelre gyűl. Ha leopárd jár vagy szalad, gyakran nem is halljuk, talpán olyan puhán lép. Ugy mozog, mint a macska és csak a falevelek rezzenése, vagy a fűszálak hajlása árulja el, hogy jön.

Kisfiu korunkban szokásunk volt, hogy az erdő közelében játszottunk és sokszor meghallottuk a közleg leopárd neszt. A megszokott légy sühogás hallatára elhangzott a riasztó, veszélyjelző kiáltás:

— U-lau-ii!

Kiáltásunk a faluig hatolt, az asszonyok felkapták gyermekeiket, hogy biztonságba helyezték őket míg a férfiak és a fiuk minden előkészületet megtettek a vadállat fogadására.

Senki sem tudja határozottan, hogy a vadállatok miért maradnak egész éjszaka a faluk kerítésében. Eleinte, mikor oda-jönnek, nagy lármát csapnak, de később, amennyire csak tudnak, olyan csendességben húzódnak meg. Nagyon szép látvány a sok mindenféle színű bunda, még a zebra is közöttük van. Általános hiedelem az, hogy a vadállatok egész királysága boldog, ha szövetkezhetik az ember ellen és hogy vérszomjuk hajtja őket éjjel a falu alá. Sok öreg vadász ellenben azt mondja, hogy a zene családja oda őket. Helyénvaló elhinni az öreg vadászoknak ezt az állítását, mert hiszen a zebra és a gazella is közöttük van és ezek viszont sohasem bántanak senkit. Ugy lehet, hogy a vadállati kebel megnyugszik a benszült zene bájára.

Más veszedelmek is leselkednek az emberre az Ondo vadonában — nagyobbak azoknál, amelyeket eddig említettem. A hullók, hor-

gas gyíkok, szarvasviperek és óriáskigyók (boa-constrictor) találhatók nálunk.

Nem mondom, hogy a mi erdőknek az óriáskigyók természetes hazája, de gyakran megjelennek az Ondo ósvadonában is. A falvakban csak ritkán okoznak bajt, mert ők szívesebben tanyáznak a fák indáin és ágai között, ahonnan könnyebben támadják meg áldozataikat. Olyan ravaszok és ügyesek, hogy mindig velük egyzsinú indára kusznak vagy a sűrű ágak közt rejtőznek el. Észrevenni őket szinte lehetetlen: önfentartás a természet első törvénye. Majdnem bizonyos, hogy elvesztél, ha az ilyen óriási kigyó közelébe jutsz. Ugy ől meg, hogy farkát köréd csavarja és addig szarít, amíg meg nem halsz. Azután lenyel. Kényelmesen időt ad magának ahhoz, hogy lenyeljen, nem cselekszi ezt olyan gyorsan, mint az ember teszi az élelmével. Láttam, hogy egy kigyó hogyan nyelt el egy kisebb zebrát. Egyszerűen addig szorította, míg meg nem ölte, őszszetörte minden csontját, aztán kinyújtotta amennyire csak tudta, a felét lenyelte, lefeküdt aludni és miután felébredt, nyelte le a megmaradt felét. Ugyanílyen egyszerű módon végez az óriáskigyó az emberrel is. Egy csöppet sem csodálatos, ha tudjuk, hogy milyen nagy egy ilyen kigyó. Láttam olyat is, amely 20 lábánál is nagyobb volt és a törzse olyan vastag, mint egy jóméretű fa.

A szarvasvipera sohasem mászik fára vagy indára, hanem a földön, a sűrű fűben kuszlik. A szarvasvipera, amikor támad, áldozatát méregfogával kapja el, ami feltétlenül halálos. A kigyó csak akkor tud harapni, ha rádtekerődött, de beléd kap, ha elég közel vagy hozzá. Sok asszony és gyerek esik így áldozatul. A fiúk és lányok, akiknek az a feladatuk, hogy megöljék a kigyókat, gyakran nem veszik észre az alattomos állatot. Csendesen, minden neszt nélkül oda-siklik a földönülő asszonyhoz vagy a játszó gyermekhez, hirtelen felemeli a fejét és beléd harap. Ha a szarvasvipera még egyszer beléd került, nincs többé remény, hogy meggyógyulj. Egy ellenmérget sem olyan erős, hogy ellensúlyozni tudná a szarvasvipera mérget.

Ugy nevelnek minket, hogy megtanuljunk, hogyan kell megölni ezeket a férgeket. Azért állítanak fiukat és lányokat az örhe-lyekre, hogy lessék meg a veszedelmes kigyókat, mert a féfiak nem törődnek a kigyók megölésével — azt gyerekkjátéknak tekintik. A férfi nem is bánt el olyan ügyesen a kigyóval, mert mozgása már nem elég gyors, de az ügyes fiu ugyanolyan gyorsan tud fékegrani a kigyó támadása elől, mint amilyen hirtelen fordul a kigyó.

Ugy ölik meg a kigyót, hogy egy nagy bottal hátbavágják. Ha észreveszik a kigyót, messzehalhatón kiabálják:

— Vu-csau-ii!

Es körül fogják a kigyót és dühösítik, izgatják.

A kigyó feltekerődzik, magasra emeli a fejét, sziszeg és dühösen köpköd. Tudjuk, hogy felkészült arra, hogy valakit torokon kapjon.

Azt is tudjuk, hogy a kigyó csak olyan messzire tudja elvetni magát, mint amilyen hosszú. Egy fiut kijelölünk az útásra. A fiu jóerősen megfogja a botot és olyan közel megy a kigyóhoz, amennyire csak biztonságosan lehet, míg a többi fiu körülörlődik, körülugrálja a kigyót ingerli, dühösíti, hogy még nagyobb haragra gyulladjon. Amikor a kigyó ugrásra kész, zümmögő, sziszegő hangot hallat. A fiu, aki rá fog vágni, lapolosan a földre veti magát, arccal a kigyó felé, doongját jól megmarkolja és amikor a kigyó ugrik, ő gyorsan megfordul és teljes erővel a hátába vág. Az útástól eltörik az állat gerince, nem tud többé feltekerődni, csak elfekszik lapolosan és vadul rángatózik és tombol fájdalmában és dühös kínjában. A többi fiu mind köréje szalad ekkor husángokkal és kiverik az agyveljét.

De mindez, amit most leírok, pillanatok alatt történik, mint a villámcsapás, mert ha nem, akkor a kigyó megfordul és biztosan megöli azt a fiut, aki valamivel tovább is habozott. Ezért barátom, ha valaha is kigyót akarsz ölni, nagyon kérlek, hogy légy gyors és ne tévedsz el az útást.

Megesik olykor, hogy egész fiatal gyerekek, akik csak nemrég tanulták meg ezt a

mesterséget, eltévesztik az útást, de a legtöbb, idősebb pajtásai tanítását követve, biztosra megy. Mi állandó készenlétben vagyunk a mérges csuszó-mászók veszedelme ellen.

A horgas gyík is sok gondot okoz, de ennek a harapása nem olyan halálos, mint a kigyóé. Biztosan eipusztulsz, ha elhanyagolod a sebet, amelyet a horgas gyík ejtett rajtad, de ha kellően ápolod, akkor gyorsan meggyógyulsz. Hazámban ezrével vannak horgas gyíkok, de nem bántják jobban az embert, mint a méhek ebben az országban.

Furcsa szokása van a horgas gyíknak. Ha meg akar szurni téged, de eltéveszti a szurást, akkor saját magát surja halálra. Anynyi ilyen gyík van uton-útfélen, hogy nem is tudjuk, hogyan és merre lépünk. Különösen a magas fűben nem. A horgas gyík farka hajlékony és ha felemeli, a saját feje fölé kunkoríthatja. Ezt olyan ügyesen teszi, hogy farkával alig érinti a testét.

Egyszer ügyetlenül azt hittem, hogy még mielőtt védelmére felkunkorítja a farkát, egy hirtelen lépéssel rá tudok lépni. De keservesen csalódtam. Ugy megszurt, hogy soha életemben nem felejtém el. Az is nagyon kínos volt, amikor a többi fiu a helyszínen gyógyígtatni akarta a sebet. Nem sikerült és a felnőttek láttak neki a gyógyításnak. Első dolguk volt, hogy a seb körül kiharapják a nyers húst, majd felső lábzarámat szorosan lekötötték rostkötéllal, két erős férfi megfogta a kötél két végét és olyan erősen húzta meg, hogy a vérkeringés elállott. Mindegyik ellenkező irányba húzta a kötelet és hogy nagyobb erőt fejthessen ki, lábát testemnek vetette és úgy húzta, amennyire csak tőle tellett. Veszettül sikoltottam, de rám se hederítettek. Ezalatt egy ember kiment az erdőbe, hogy a papau-fa nedvéből hozzon egy keveset és abból orvosságot csináljon, amelyet droj-on-nak hívnak.

Hadd mondok néhány szót a papau fáról. Egészen csodálatos fa. Sűrűn nő mindenféle az Ondo vadonban és száz láb magasságot is elér. Nincsen se ága, se indája. Nagyszerű hatása van a fa nedvének. Kettős tulajdonsága, ha megfőzik, hogy orvosságot és egyúttal mérget is készíthetünk belőle.

Akik lekötötték a lábamat, tüzet gyújtottak és a papau nedvéből droj-on-t forraltak. Amikor az orvosság már forrott, beleöntötték a nyitott sebbe és bambusz-levelel letakatták. Kis időközökben újra, meg újra ráöntötték a forró orvosságot. El lehet képzelni, hogy kicsoda kinszenvedést okozott ez.

Ennek a csodálatos orvosságnak az a hatása, hogy kihuzza mind a méget és a seb egészen fehér lesz. Ha észreveszik, hogy a seb fehér már, akkor tudják, hogy a mérge mind eltávolodott és elmúlt a halálos veszedelem. Akkor leveszik a rostkötelet, a vérkeringés újra megindul. A seb pedig gyorsan gyógyulni kezd. Kézzelet verték, lábbalet rugdosták a combomat, hogy a vérkeringés újra meginduljon, azután fel kellett állnom és egyedül hazamennem.

Egyetlen benszültöttem sem szabad emelni vagy vinni, ha szerencsétlenség éri vagy beteg. Mégpedig azért nem, mert a test minden betegségét és baját rossz szellemnek idézik elő és ezek a szellemek szeretik, ha ápolják és segítik őket. Ezért tilos bárkit is vinni, akit baleset ért vagy aki rászorult arra, hogy vigyék. Ez a fétis-törvények egyik fő tabu-ja. Ha valaki ilyen körülmények között meghal, az ördögi boszorkányos kimondja, hogy az, aki meghalt, eladta magát „a gonoszoknak” és megédemli a halált, mert ha életben marad, mindenkit megfertőzött volna, akivel érintkezésbe került. Ezért öltönek még az elhunyt rokonai is, ha valaki ilyen módon hal meg.

Végre is sikerült valahogy visszamásznom apám házának kerítése mögé és életben maradtam. Az nem tilos, hogy a betegnek orvosságot adjanak és így igyekezzenek meggyógyítani, csak éppen felemelni és elvinni nem szabad. Aki ezt a tabut megszegi, borzalmas halálok halálával hal meg. A titkos Ogboni-társaság keze által mulik ki. Ez a társaság hajtja végre a benszültöt kormányzat minden büntető ítéletét. Ez a tabu egyformán szól az asszonyokra, gyermekekre, valamint férfiakra, mert a fétis-ovos szerint: „Az ördög épügy lakozik asszonyokban, gyermekekben, valamint féfiakban.” (Ez olyan tudományos tény, amelyet még az én vad népem is ismer.) De teljesen tabu a másállapotban lévő asszony: ő még egy korty vizet se kaphat tőlünk, amit nagyon jól tud és ezért el se fogadja.

A krokodilusról nem mondhatok sokat, mert ezidőszent a fétis vallás egyik szent állata. Nem szabad a folyóhoz közeledni, csak bizonyos meghatározott időben és akkor is csak, hogy valamilyen különös kegyért könyörögjünk a Legfőbb zellemhez, aki a ju-ju házban lakik, a Nagy Szellem házában.

A leopárd szintén szent állat volt. Gezo uralkodása idején, aki egyik benszültöt királyunk volt, de ezt a tabut megszüntették Abu-du-Allah fétis-király uralkodása alatt.

HIREK

Radio Columbia Ingelen
1937. typ.
Constructio-
nái Plata Unirii 31. Telefon: 93.

— **Bisztritzki cluji előadásai.** Nathan Bisztritzki, aki már első előadásával is meghódította a cluji zsidó közönséget, ma, kedd délután 5 órakor a Wizo kulturdelutánján tart előadást a Salom-klubban „A nők szerepe a zsidó történelemben” címmel. — Ma este 9 órakor a zsidó iparosoknak tart előadást Bisztritzki a Zs. N. Sz. helyiségében (Str. Memorandului 13.) az erעי munkás és általában a dolgozó Jisuv problémáiról. Az előadásra ezúton hívja meg a Chaluc Baal Mólacha a zsidó iparosokat. — Holnap, szerda este 9 órai kezdettel nagyszabású cionista dienszt rendez a Zs. N. Sz. helyi-csoportja, amelynek keretében Bisztritzki tart előadást. A dienszt ezúton hívja meg a helyi csoport vezetősége a cluji zsidó társadalmat.

— **Antonescu külügyminiszter kíséretével Genfbe utazott.** Bucurestiből jelentik: Ma délelőtt 9.20 órakor Antonescu külügyminiszter, a Szimplonon elutazott Genfbe. Kíséretében vannak: Creteanu, a külügyminisztérium politikai osztályfőnöke, Raul Anastasiu sajtófőnök és Paul Zanescu kabinetfőnök. Az állomáson a külügyminisztert Kassidolatz jugoszláv követ, Sandulescu szenátusi alelnök és az újságírószindikátus elnöke, Delmas ezredes francia katonai attasé, Paraschivescu, Grigorescu, Stoica, Valimarescu, Nanu meghatalmazott miniszterek bucsuztatták.

— **Gyomor- és bélbántalmak,** hasüregbeli vérpangás, izgékonyosság, migrén, kimerültség, szédülés, szívszorulás, rémes álmok, ijedtség, általános rosszullét, a munkaképesség csökkenése sok esetben rövidesen megszűnnek, ha a beteg néhány napon át reggel éhgyomorral egy pohár természetes „Ferenc Bőszes” keserűvizet iszik. Az orvosok ajánlják.

— **Csak a nyugdíjasok kezébe fizetik a nyugdíjakat.** Tekintettel arra, hogy a nyugdíjnyelvények által garantált kölcsönök esetében számos visszaélés történt, a pénzügyminisztérium utasította a pénzügyigazgató-ságokat, hogy csak a nyugdíjasoknak kezébe fizessék ki a nyugdíjleltményeket. Minden visszaélést büntetni fognak. A megbízólevél bemutatását kizárólag a törvény előírásainak megfelelően fogják figyelembe venni.

— **PINTÉR BÖSKE VIDÁM ELŐADÓ ESTJE.** A kitünő művész január 23-án szombaton este félkilenc órakor tartja egyetlen vidám előadását, mellyel végleg búcsút mond Transzilvánia közönségének. Pintér Böske Meggyasszay Vilma és Solyom Janka dalait éneklő és egyes számait ő maga is konferálja. A műsor keretében Viola Gloria, az Opera primabalerinája spicc táncokat fog bemutatni. Az előadás iránt városszerte máris nagy érdeklődés.

— **Teljesen beszünt Romániában a Duna-hajózás.** Bucurestiből jelentik: A Duna romániai folyása mentén tegnap beszüntettek mindennemű hajózást, Chilia és Tulcea között a Duna teljesen befagyott. A Macin-csatornát szintén elto. laszolta a jég. Turnu-Severintől Silistráig hatalmas táblák usznak a vizen. Ma egyes helyeken 20 fokot mértek és így valószínűleg estére teljesen befagy a Duna. A tenger felől érkező hajók, melyek bizonyos dunai kikötőkbe készültek, megakadították utjukat.

— **Bucuresti városa a bíróság által megítélt kártérítés 25 százalékát ajánlotta fel a cotroceni katasztrófa áldozatainak.** Bucurestiből jelentik: A Dimineata értesítése szerint a főváros jogi hivatalának tanácsa alapján a cotroceni szerencsétlenség áldozatainak felajánlják a bíróság által ideiglenesen megállapított kártérítési összeg 25 százalékát, ha minden másféle igényükről lemondanak. Ha ebbe a megegyezésbe nem mennek bele, be kell vániok a semmitó-széki döntést.

— **Rejtélyes haláleset egy aradi kocsmában.** Aradról jelentik: Rejtélyes haláleset történt az elmúlt éjszaka Aradon. Blaj György 47 esztendő kórházi alkalmazott az esti órákban Aradul-Nou-ra ment és az egyik vendéglőben mulatott. Először sört ivott, majd pedig bort. Az éjszakai órákban a vendégek és az alkalmazottak megdöbbenve vették észre, hogy Blaj György lezuhant a székéről. Azonnal odaszaladtak, felemelték, hogyléte iránt érdeklődtek és igyekeztek rajta segíteni. Blaj György csak szaggatott mondatokban válaszolt a hozzá intézett kérdésekre és azt kérte, hogy ültessék kocsiába, küldjék az aradi kórházba, mert rosszul érzi magát. Ezt meg is tették, mire azonban a kocsi vele a kórházba ért, elvesztette eszméletét. Az orvosok injekciókkal kísérlették meg magához téríteni, de ez nem sikerült és rövid idő múlva meghalt. A halálesetet azonnal jelentették a rendőrségnek, amely megindította a nyomozást annak megállapítása végett, hogy vajon nem történt-e öngyilkosság és nem vajon vetett-e véget Blaj György életének. Jelentést tettek az ügyészségnek is, amely a halál okának tisztázása végett elrendelte a boncolást.

— **Benes elnök újra fogadta Badulescu külügyi államtitkárt.** Prágából jelentik: Benes elnök ma ismét fogadta Badulescu külügyi államtitkárt, aki a hadianyagrendelések pénzügyi részéről tárgyalt, de szóba került a nemzetközi élet több napirenden levő problémája is.

Capitol Mozgó
premier műsora!
Elfelejtett arcok
Rendezte: E. A. Dupont.
Főszereplők: HERBERT MARSHALL és GERTRUDE MICHAEL.

— **Románia résztvesz a nemzetközi gazdaszony versenyen.** Bucurestiből jelentik: Románia résztvesz a Párizsban május 8—16 között rendezendő nemzetközi gazdaszony versenyen. Romániát Maria Dobrescu asszony képviseli a nemzetközi zsűriben.

— **Cuza harci riadója a községi választásokra.** Bucurestiből jelentik: Bacauban a nemzeti keresztény párt tegnap gyűlést tartott, amelyen megjelent Cuza is. Istentisztelet után a résztvevők a Lux-teremben ültek össze, ahol Cuza felszólalt és közölte, hogy rövidesen megyei és községi választások lesznek az egész országban. A nemzeti keresztény párt mindenütt részt vesz a választásokon. Minket nem vezetnek személyi ambíciók. Minket a legtisztább eszmény vezet és bennünket igazolnak az áldozatok és harcok esztendei. Mindez lelkiismeretünk diktálta utunkon vezet, ami egyuttal a nemzet utja is.

Biztos recept megszépülésre... garanciával!

X Vásároljon egy doboz, 3 darab Cadum szappant

X Használjon egyet. Mintegy egy hónapig tart. Ha az első szappan használata után nincs meg az abszolút biztossága, hogy bőre finomabb lett, szebb, arc-bőre bárnyosabb, küldje vissza a használt szappan csomagolását a másik két nem használt szappannal együtt a Cadum irodának, Bucuresti, Str. Sf. Ionică 8.

Visszatérítik önnek a teljes kiadott összeget.

Cadum Szappan 20 lei darabja
Garantáljuk teljes megefeledését

— **Tehervonat és személyvonat súlyos karambolja Targumures mellett.** Bucurestiből jelentik: A Targumures—Petru Ra-es vonalon Stancenii állomáson egy tehervonat beleszaladt egy személyvonatba. Három teherkocsi és a személyvonat poggyász vagónja kislkított. Lungu Ilie vonatvezető, Munteanu szerelő és Botezan fűtő súlyosan megsebesültek. A forgalom 9 órán át szünetelt. A kár jelentékeny.

— **Fegyencfázás Amerikában.** Newyorkból jelentik: A guelphi (Ontario állam) börtön hétszáz rabja fellázadt és megtámadta őreit. Többen megsebesültek. Százötven rab megszökött.

Megválasztották a cluji ortodox zsidó hitközség képviselőtestületet

Négy párt küzdött egymással — A választás méltóságteljesen zajlott le — Január 24-én fogják megválasztani az előjáróságot

Cluj, január 18. (Az Uj Kelet tud.) A cluji ortodox zsidó hitközségben vasárnap délelőtt zajlott le a hetven tagú képviselőtestület választása. A választást élénk harcok előzték meg és négy lista küzdött egymással. Mindazonáltal a választások aktusa méltóságteljesen folyt le és a négy párt listájából egyaránt győztesen kerültek ki azok az elemek, amelyek a hitközségi életben eddig is jelentős szerepet játszottak, azonkívül ama fiatal erők, amelyekre a hitközség fejlődése során számítani lehet.

A választás délelőtt 9 órakor kezdődött az ortodox hitközség székházában. A választási bizottság elnöke Salamon Jakob felkérte a hitközségi tagokat, hogy a választásnál mellőzzék minden személyi szempontot és csakis a közérdeket tekint-sék. Gondoljanak a hitközségi élet sokré-tű súlyos problémáira és csakis olyanokat válasszanak, akik komoly felelősségük tudatában szívesen és áldozatkészen vállalják a zsidó közigyekkel járó terheket. A képviselőtestület hetven tagja választja meg ugyanis saját kebeléből a vezetőséget, így hát csakis a kahal javát szemelőtt tartó férfiak jöjjenek ebbe a fontos tes-tületbe.

Ezután a választási bizottság — dr. Goldner Mihály, Grosz Herman, Meisner Rezső, Fisch László, Feuerstein Lőrinc, Krausz Victor és Mátyás Mór megkezdte működését a négy párt bizalmi férifjának — Rosenfeld Armin, Berger Ignác, Klein Ignác, Schwartz Sándor és Rubin Jenő ellenőrzése mellett. Az érdeklődés elg élénk volt; a hitközségnek néhány száz tagja jelent meg az urnák előtt. A választások hat óráig tartottak, minden megszakítás nélkül. A szavazatok összeszámálása után 9 órakor kihirdették az eredményt.

A képviselőtestület tagjai lettek: Adler Jenő, Adler Sámuel, Abraham Mór, Blau Dezső, Boskovits Ignác, Biró Andor, Bodner Benjámín, Czodik Károly, Dávid Áron, Fisch Sándor, Finkelstein Alfréd, Glanz Jakob, Goldberger Kálmán, dr. Goldner Mihály, Goldstein Márton, Goldman Béla, Gottlieb József, Grün Mór, Guttfried Adol., dr. Glasner Izsák, Goldsten József, Grünfeld Dávid, Hamlet József, Herskovits Imre, Hochmann Jakob, Holländer Sándor, Izsák Mihály, Judovics Lázár, Janovitz Géza, Katz Sámuel, Keszler Ignác, dr. Krausz Jenő, Kun Jenő, Klein Ignác, dr. Klein Miksa, Klein Hugó, Landeszmann Lajos, Léb Béla, Léb Samu., Lévi Ignác igazgató, Lienthal Sándor, Lusztig Nándor, Lévi Ignác fatermelő, Liebermann Sándor, Lövinger Manó, Meisner Rezső, Marmorstein Jenő, Nimberger Ernő, Nagyfaludi Sándor, Rimóczi Jakob, Rosenfeld Armin, Réger Fülöp, Rosenzweig Ernánuel, Rubin Jenő, Salamon Jakob, Schwartz Márton, Schwartz Sándor beles, Schwartz Sándor bádogos, dr. Sebestyén József, Sennensieb Herman, dr. Stern Vilmos, Salamon Sámson, Spéter Mór, Schwartz Miklós, Schwarzberger Mihály, Végh Márton, Vigdorovics Izsó, Weisz Gyula, Wesz Béla, és Wolf Sámuel.

A képviselőtestület tagjai e hó 24-én, vasárnap délelőtt fogják megválasztani saját kebelükből a cluji ortodox hitközség vezetőségét. A választások iránt máris nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Az ADOLF TEFNER
operett társulat transzilvániai turnéra jön a

Sárga árnyék és a Chasa fin Choracicrac
című szenzációs énekes színjátékokkal.

SIDY THAL
Transzilvániában közszeretnek örvendő primadonna közreműködésével. A darabokat

Jacob Sternberg,
az ismert költő rendezi. A turné sorrendje:

Január 18—19-én BAIJA-MARE.
Január 20—21-én SATFUMARE.
Január 23—24-én BISTRITA.
Január 25—26-án TG-MURES.
Január 27—28-án GHEORGHENI.

UJ KELET Legújabb hírek

Kérjen mindenütt Ady harisnyát 69 Leiért

A legteljesebb egyetértés van a baszk és a valenciai kormányok között

(Elsőoldali cikkünk folytatása)

Egyébként hivatalosan megerősítik San Pedro de Alcantara helyiségnek a felkelők által való elfoglalását.

A sevillai rádió jelentése úgy szól, hogy a felkelőcsapatok folytatják előnyomulásukat a Földközi tenger partvidékén. San Pedro de Alcantaranál nagyobb mennyiségű hadianyagot zsákmányoltak.

A Reuter jelenti Gibraltárból, hogy az algesirasi felkelők hivatalosan közölték Marbella kikötőjének elfoglalását. Marbella Malaga közelében fekszik. A felkelők szerint a kormányerők nagyobb veszteségeket szenvedtek ez alkalommal.

Quiapo de Llano tábornok kijelentette a rádióban, hogy a valenciai kormány hírei a felkelők déli seregeire vonatkozólag, hamisak. A kormányerők visszavonulóban vannak és nagymennyiségű hadianyagot hagynak hátra.

A baszk védőbizottság közleménye megcáfolja azt a hírt, mintha a baszk területeken súlyos volna a helyzet. Megcáfolja egyben a belső zavargásokról elterjedt híreket is és hangsúlyozza, hogy az országban teljes a nyugalom. Valencia és a baszk kormány között pedig a legteljesebb az egyetértés.

Ezer halottat vesztek a legújabb Madrid körüli harcokban a felkelők

Miaja tábornok a kormánypárti csapatok madridi főparancsnoka nyilatkozott a Havas tudósítója előtt az egyetemi városban lezajlott harcokról. A tábornok többek között kijelentette, hogy a felkelők a harcok során ezer halottat és sebesültet vesztek.

A város védőbizottságának közleménye szerint heves harcok folynak a madridi front egyetemi vár körzetében és Monclojában. Az ellenség erőfeszítései, hogy a kormány hadállásait megingsassák, sikertelen maradt. Gualajarában az avanzesszi hadállások ellen intézett támadást visszaverték. A kormánypárti repülők Melilla kikötőjét bombázták.

Megállapították dr. Mattson gyermeke gyilkosának személyazonosságát

LOS ANGELES, január 18. (Rador). A rendőri hatóságok közlik, hogy sikerült kideríteni dr. Mattson gyermeke gyilkosának személyazonosságát. A gyilkos személyét a gyilkosság közelében és Tacomban talált ujjlenyomatok alapján állapították meg. A gyilkost még nem fogták el, de kérekerítése nem késlekedhet.

A kormány kidolgozta a parlament munkatervét

BUCURESTI, január 18. Hivatalosan jelentik: Ma délután 12 órakor Tatarescu elnökletével a hadfelszerelési minisztériumban minisztertanács ült össze, amely az 1937-38. évi költségvetési tervezet tanulmányozását folytatta és folyó ügyeket tárgyalta le.

Eddig szól a minisztertanácsról kiadott hivatalos közlemény, melyhez a bucaresti sajtó az alábbi kommentárokat fűzi:

A kormány a parlament tevékenységével foglalkozott. Elhatározta, hogy a szenátus ülésszakát a mezőgazdaság fejlesztésére vonatkozó javaslattal kezdi meg, majd a kamara által már megszavazott, a törvényrendeletek ratifikálására vonatkozó törvényjavaslattal folytatja munkáját. A képviselőházban a bányatörvény reformjának vitáját kezdi meg. A kormány a költségvetés dolgai tételeit tanulmányozta, a személyi kiadások fölött legkésőbb szombatig dönt és a jövő héten fogják a költségvetést végleges formába önteni.

Menetközben kigyulladt a Kanton-Koulon közötti kínai expressz

Majdnem kilencven halálos áldozata van a borzalmas katasztrófanak

A Reuter jelenti, hogy a Kanton-Koulon expresszvonat menetközben kigyulladt. Az utasok fejvesztetten menekülni kezdtek, de legtöbben nyakukat törtek. A vonatban maradtak viszont elégték.

A kínai vasutigazgatóság honkongi jelentése szerint a Kanton-Koulon expresszvonat történet szerencsétlenség szabatottság következménye. Két celluloiddal telt koszt szándékkal felgyújtottak menetközben.

Ujabb kantoni jelentés szerint Kanton-Kowlon expresszvonat katasztrófájának még több áldozata van, mint eleinte hitték. Tegnap estig 85 szennéget holttestet emeltek ki a romok alól. Ezek között 35 asszony és gyermek van.

ÜZLETÜNKET detailelásra is MEGNYITOTTUK

a MÁTYÁS-szoborral szemben
Üveg, porcellán, kristály, kerámia, márkás-árak, stb.

VITRO

COMERT S.A

CLUJ, Piata Unirii 8. Engrosraktár Str. Juliu Maniu 22.

Pamfil Seicaru állampolgársági revíziós javaslata a kamara előtt

A legfőbb törvényhozó tanács a javaslat ellen foglalt állást. Ujra megkezdte munkáját a kamara és a szenátus

A kamarában ma kiosztották az állampolgársági listák revíziójára vonatkozó parlamenti kezdeményezésből előterjesztett törvényjavaslatot, amelyet tudvalevőleg Pamfil Seicaru nyújtott be. A javaslatot a legfőbb törvénytanács referátuma kíséri, amely érdekes megállapításokat tesz. Rámutat arra, hogy a javaslat nincs egyáltalán megindokolva és csupán abból az állításból indul ki, hogy történtek csalárd uton való beírások. Ebből az állításból vonják le azután a javaslatban foglalt összes lokikus következtetéseket.

— Ilyen kényes kérdésben, — mondja a referátum — mely szoros kapcsolatban áll a nemzetközi szerződésekkel, kívánatos lenne a javaslatot különböző állami szervek konkrét megállapításait alapozni. Az indoklás annyival inkább szükséges, mert a javaslat jogot kíván nyújtani minden polgárnak, hogy feljente a törvénytelenül felírtakozottakat. Ez az eljárás habár látszatra nagy előnyökkel bír, nagyon hátrányos, mert bosszúból és zsarolási szándékkal való feljelentésekre módot nyújt. Még hozzá arra kötelezi az illetékes bizottságot, hogy mindenféle alaptalan feljelentésekre pazarolja idejét, ami torlódást idézhet elő és így nem marad kellő ideje a megalapozott ügyek le-

tárgyalására. A legfőbb törvényhozó tanács azon a véleményen van, hogy a javaslatot ne szavazzák addig meg, amíg a közigazgatási hatóságok vizsgálata véget nem ér. Csak azután lehet majd megállapítani, milyen intézkedéseket kell tartalmaznia a javaslatnak.

A kamara mai ülésén Codreanu a fakivitel nehézségeit tette szóvá, majd Rates kéri, tegyenek intézkedéseket a zslainai irredentista fészkek megszüntetése érdekében. Scridon nemzeti keresztény párti vizsgálatot kér egy baia marei bíró ügyében, majd interpellációt jegyez elő a telefonszolgálat tevékenysége ügyében.

A szenátusban Valareanu többségi tiltakozik egy lap által ellene indított támadások miatt, amelyek a Maglaviban történtek ügyében kifejtett interpellációjára következében hangzottak el. Samoil a munkügyi minisztert interpellálja a központi biztosító pénztár igazgatótanácsi választásainak ügyében. Djuvara miniszter előterjeszti a törvényrendeletek ratifikálására vonatkozó javaslatot, amit a kamara már megszavazott. Ezután megkezdtek a mezőgazdaság támogatására vonatkozó javaslat vitáját. Ehhez elsőnek Cadras professzor szólalt hozzá.

Egyévi és 10 havi börtönrre ítélte a törvényszék Deutsch Ödönnet

Cluj, január 18. A törvényszék második szekciójának Linzmayer tanácsa ma délután hirdetett ítéletet Deutsch Ödönre büntetésében. A törvényszék bűnösnek találta Deutsch Ödönöt több rendbeli sikasztás és váltóhamisítás vétségeiben és ezért 1 évi és 10 havi fegyházra ítélte. Vádlottársait, akiket orgazdasággal vádoltak, a bíróság felmentette. A károsultaknak a törvényszék magas kártérítési összegeket ítélt meg.

Pop Maxim ügyész súlyosbítását és a felmentett vádlottak elítélését, Deutsch Ödönre pedig enyhébb ítéletért fellebbezett a táblához.

Ezután a vádlottó védője, Mircea Georgescu dr. utján kérte, hogy az ítélet jogerőre emelkedéséig szabadlábon maradjon. A bíróság a súlyos ítéletre való tekintettel, az asszony kérelmét elutasította és elrendelte letartóztatását. Az ítéle három havi vizsgálati fogságot beszámítottak.

A királyi bizottság befejezte palesztinai vizsgálatát

JERUZSALEM, január 18. A Reuter jelenti: Az angol királyi vizsgálóbizottság befejezte palesztinai munkáit. A bizottság hétón tartotta meg utolsó ülését és valószínűleg a hét folyamán elhagyja Palesztinát és visszatér Angliába.

Göring és Mussolini a négyhatalmi szerződés újjelesztésének problémáját vitatták meg Rómában?

Róma, január 18. (Rador). Göring tegnap este a római német kolónia tagjai előtt beszélt. Hangzottatta, hogy Európa válaszul áll, ami azzal fenyegeti, hogy két ellenséges táborra szakad. Vagy a rend, fegyelen és hit világa következik, vagy megsemmisülés és pusztulás a bolsevizmus vérszomjában. A nemzeteknek dönteniük kell, hogy a vér utját akarják-e követni, vagy meg akarják menteni népiüket. Olaszországot és Németországot egyazon eszmények vezetik, tehát egyazon ellenségeik is vannak.

Tegnap, vasárnap Göring királyi vadászaton vett részt a Porziano-kastély uradalmán, Viktor Emanuel ebédjére volt hivatalos. Ma Göring eleget tesz Umberto olasz trónörökös meghívásának és Nápolyba utazik, ahonnan este Capri szigetére megy néhány napi üdülésre.

Ujabb jelentés szerint Göring feleségével együtt ma reggel különvonaton Nápolyba utazott.

A Havas párizsi jelentése szerint a Le Jour genfi tudósítója a következőket telefonálta lapjának: „Göring tábornok úgy informálta az olasz politikusokat, hogy Hitler kancellár a Reichstag előtt január 30-án mondandó beszédében igen rábeszélő ajánlatot fog tenni Franciaországnak gazdasági és pénzügyi együttműködésre. Politikai együttműködésről nem lesz szó, mert ilyen téren francia-német közöledés nem hozható létre a francia-szovjet szerződés áthidalhatatlan akadályai miatt”.

Róma, január 18. (Rador). Von Hassel római német követ ma reggel Berlinbe utazott. Tegnap von Hassel Göring tábornokkal hosszas beszélgetést folytatott.

Londoni mértékadó körökben rámutatnak arra, hogy Rómában a négyhatalmi szerződés újjelesztésének problémáját tanulmányozzák jelenleg. Angol körökben azonban nem kaptak olyan értesülést, hogy ezt a kérdést Mussolini és Göring megvitatták volna, Londonban azt hiszik, hogy Sir Eric Drummond római angol nagykövet, aki holnap hazazetere, világoasságot fog deríteni a helyzetre.